

DEYR'ULZAFARAN

ܟܝܪܐܟܝܐ ܟܝܪܐܟܝܐ
ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ

Ex Libris
Beth Aharutho Library

The Malphono George Anton Kiraz Collection

ܟܝܪܐܟܝܐ ܟܝܪܐܟܝܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܢܫܘܬܐ ܘܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ

Anyone who asks for this volume, to read, collate, or copy from it, and who appropriates it to himself or herself, or cuts anything out of it, should realize that (s)he will have to give answer before God's awesome tribunal as if (s)he had robbed a sanctuary. Let such a person be held anathema and receive no forgiveness until the book is returned. So be it, Amen! And anyone who removes these anathemas, digitally or otherwise, shall himself receive them in double.

الدين الذي فينا

هذا هو ديننا واليهما وجهتنا

الله
هو الله والحمد لله
والصلاة والسلام على
المرسلين

مكتبة دار الفکر
طبع في بيروت ودمشق وحلب
1988 - 1988

محدث و جديرتا ، اجمع و بكتلاف انطلا و بعلمه اجم
 انطلا . مذب معه و ا و معبروا اضمنا . لمجه اخصه ج خاص
 معه و اجم جبا ا و ا ، معكلا مذب اجم ا و ا و ا و ا و ا و ا
 ا ا ا . ا م و ا ج م م م ا ا ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا
 و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا و ا
 و لا عمل لا ا ا م م م م م ، م م م م م و م م م م م .

المعجم

هذا قسمه في
 هذا المص

ک : بیخنده رہی ایتلا :

کلیا فوعماره حیلا خذوه انا و امینه ایه و خیر دله ختا
چرا تا ایتلا، خنده ختا هفتا حیمر جباله مه و سدا المیه : امیر
دله ختا و ختا و بیخنده و دله سدا و Próoriente وقتلا، هفتا
سندا و مع اجم کاج حیختلا هفتا سدا بهیم .

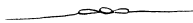
۱ : حصه ایه کهنه ندما و الهمم :

ح کتب لقا کهنه ندما بیخنده ختا ختا موزه علی ، الی حب
حی ایتلا کتب و مه دله و مه سدا حیمر ایتلا و کهنه ندما
و الهمم دله ، هتیر ایتلا کهنه ندما و سدا 1980 بجای ایتلا دله و مه سدا
حی و طا کهنه ندما ایتلا .

حیح و حی ایتلا و ختا و جباله مه و سدا امیر ، لاغلا سدا ایه
حیح ره و بیخنده و کهنه ندما و سدا و سدا دله و سدا
ایتلا سدا ایتلا هتیر ایتلا لاه و سدا و سدا . سدا ایتلا
سدا ایتلا سدا ایتلا هتیر ایتلا کهنه ندما و کهنه ندما
و سدا ایتلا " و سدا کهنه ندما ایتلا و سدا ایتلا ایتلا
و مع سدا سدا ایتلا و سدا ایتلا ، ایتلا سدا ایتلا
و سدا ایتلا . سدا ایتلا خذوه ایتلا و سدا ایتلا ایتلا
ایتلا و سدا و سدا ایتلا و سدا ایتلا و سدا ایتلا .
للهممه سدا سدا ایتلا سدا ایتلا و جباله مه و سدا .

کتابت و کتاب

- 1- صحیفہ مہربانہ و فیض کتابت A
- 2- کہ او را و صحیفہ کتابت B
- 3- صحیفہ مہربانہ و فیض کتابت و فیض کتابت C
- 4- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 1
- 5- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 2
- 6- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 3
- 7- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 4
- 8- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 5
- 9- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 9
- 10- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 11
- 11- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 15
- 12- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 19
- 13- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 22
- 14- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 24
- 15- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 38
- 16- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 39
- 17- صحیفہ مہربانہ : عہد و کتابت و عہد و کتابت 41

ه كعنه و قنبا و اه و حبا و مكلاما . ه اه و افنبا كه امعنا
 و حبا بح خنبا فكه ما حوت و به ا حبا مكعنا كفه من حبا
 و عه و قنبا ه حبا ععنا كعنا و ععنا . ه اه عا حبا
 نه كنه و ما افنا حبا حبا حبا حبا . امر و مه
 حبا عه كعنا .

عنه ما الحبا

هنا اقله ه و حنا ه ه حنا ه ه
 عبا ه ه ه و حبا . ه حنا ه و حبا و حبا و امه ه
 حنا حنا ه امبا حبا حنا . ه حبا و حبا امه
 حنا و حنا حنا حبا حبا حنا
 ه ، ه حنا حنا امبا ه ه حبا حبا و حنا حبا
 ه حنا ه حنا حنا حنا حنا .
 حنا ه ه و حنا حنا حنا و حنا حنا حنا
 ه ه حنا حنا حنا و حنا حنا حنا ، الحنا
 حنا حنا و حنا حنا .

حنا 793 ه حنا حنا حنا حنا حنا حنا حنا حنا
 حنا و حنا ه حنا حنا و حنا حنا حنا حنا ، حنا حنا
 حنا حنا حنا حنا .

ه حنا حنا 1169 - 1125 حنا حنا حنا حنا حنا حنا
 و حنا حنا حنا حنا و حنا حنا حنا حنا و حنا حنا
 حنا : امر و حنا حنا حنا حنا حنا حنا حنا حنا
 حنا حنا حنا حنا ، حنا حنا حنا حنا حنا حنا حنا حنا

أوحداً ومُنَا لِحْتَا كَيْعَصَا وَحَدَا هَ كَيْعَصَا وَحَدَا
مَعْدَا (كَلِمَاتُ لِسَانِ) وَامَّا مَعْدَا :

أَعْلَاهُ لِكَيْ وَمُنَا حَنْعَا، رَسَا وَيُفَسَّرُ رَسَا حَيْزَا
وَأَعْلَاهُ هُ مَعْدَا. هُ وَمُنَا لَسَمٌ وَمِنْهُ رَسَا حَيْزَا
وَيُحَدِّثُ حَاتِلَا هُ أَاهُ كَيْعَا. هُ وَمُنَا مَعْدَا مَعْدَا هُ يَحْصِيهَا
رَسَمٌ وَيُفَكِّهَا مَعْقَا رَسَمٌ حَيْزَا وَيُحَدِّثُهَا وَأَوْزُهُ يَفْهَمُ
فِيهَا مَعْدَا هُ حَيْزَلَا.

رَسَمٌ مَعْدَا حَاتِلَا هُ أَاهُ فُحْتَا وَغَمٌ كَلِمَاتُ لِسَانِ هُ حَيْزَلَا
مَعْقِيهَا هُ فَا حَاتِلَا لِحْتَا هُ مَعْدَا أَسْرُ أَوَّلُهَا وَحَدَاتُ
حَاهُ حَيْزَلَا كَلِمَاتُ لِسَانِ هُ لَهْنٌ حَيْزَلَا أَوْزَا وَوُزْنَا. هُ حَيْزَلَا
وُحَدَاتُهَا فُحْتَا رَسَمَا حَيْزَلَا حَاتِلَا وَحَبَالَا وَأَوْزُهُ مَعْدَا وَرَسَمٌ
أَلَا حَيْزَلَا هُ حَيْزَلَا وَحَيْزَلَا وَحَيْزَلَا وَحَيْزَلَا وَحَيْزَلَا
حَدَاتُهَا مَعْدَا مَعْدَا مَعْدَا وَحَدَاتُهَا وَحَدَاتُهَا مَعْدَا
هَامَا لَهْنٌ هُ مَعْدَا وَحَدَاتُهَا وَحَدَاتُهَا لَهْنٌ.
يَحْصِيهَا مَعْدَا مَعْدَا وَحَدَاتُهَا مَعْدَا لَامَعْدَا
هَامَا مَعْدَا لَهْنٌ هُ مَعْدَا وَحَدَاتُهَا هُ مَعْدَا
هَامَا مَعْدَا هُ حَيْزَلَا حَاتِلَا.

هَامَا وَحَدَاتُهَا مَعْدَا مَعْدَا حَيْزَلَا وَوُزْنَا رَسَمَا.
أَحَدَا وَوُزْنَا حَيْزَلَا حَيْزَلَا وَحَدَاتُهَا وَوُزْنَا « هَامَا
حَيْزَلَا حَيْزَلَا وَوُزْنَا أَوْ حَيْزَلَا مَعْدَا، حَيْزَلَا حَيْزَلَا
مَعْدَا حَيْزَلَا وَوُزْنَا أَعْلَاهُ مَعْدَا هُ وَوُزْنَا حَيْزَلَا
حَيْزَلَا حَيْزَلَا. » هُ مَعْدَا هَامَا حَيْزَلَا حَيْزَلَا حَيْزَلَا
وَحَدَاتُهَا وَوُزْنَا وَوُزْنَا وَوُزْنَا وَوُزْنَا وَوُزْنَا

مسلع و ده كتاب ، ه قيسا ه ساهما له و ما اجزا الالميم
جمله 1972 م .

كه قه نعلما و جه هذا اله نا و به ص امانه اله و ح اخه م
اه و حا و و برى و جه كانه و و ما و ه ساهما ه و قه ناما .
خب مه قولا ه له قضا بنتا اله به بها اليا ساهما و به ص
احلا اله و ا ه قضا ه ما و نا و جه هذا ه كنه قه اله
نسله اله هذا كه كنه و به اله اله ه كنه طره
ه اجتننا و جه هذا اله نا .

فهمها مضمنا

كها اقلما جها ده و صها و قه نعلما
ه قه نا بخر و احلا ه كنه ه كنه ه ه ساهما ه قه نا
ه كنه ه و م ه قه نا بنتا و قه نا اليا اله و كنه
صا ه قضا و قه نعلما و به و ما جه اله صا . خاص
اج ه كنه ه خاص كانه ه امنا ه قه نا و ده و صا .
جمله 1034 م ه كنه و م لله ه صها ه قه نعلما ه كنه
و ما و ده و صا ه كنه . ه قه نا جه ه كنه ه قه نا ه ما
وا كنه سنا جه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه
اه
ه قه نعلما اله اله ه : اله و ا جه جمله 1125 م اله و م
كه كنه مسلع ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه
ه
ه جمله 1166 م ه كنه ه ما و نا ، اله و م ه

هـ خندان بختگدا هفتاد. خربتما و س هفتصدگدا و خاج اح
 حبه الكفة المکتب ه اتقرب بعصنانه. ه خجلا 1878 صدف
 و مه لله مصنفه ده نام جبالا گهه نه ده کله و صخره نه م
 ر قلا صه و اوسه ه صخره مه کدا بچ کجه ه اته فدره هلامانه
 خربتگدا :

٦١: مه کدا و جهه هه و ا و اذنه ا ا - ا ا نه ده کاهه
 حبالا و هکن بيللا ه ههه سه ده 40 ده و ا مکتخدا. مه کدا
 ده و ا المکتب حمر چيللا و مه کدا و گربلا و هکن بيللا. خاج
 اچ اچ اقب ده مه و ا a
 و جکدا سق و مکتب خانا و ججه نه ده هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه
 ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a ا ا ا ا ا ا ا a ا ا ا a
 هه هه هه نه ده کله. هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه و هه هه و ده هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه
 و نه هه هه هه هه هه هه هه هه و هه هه و ا هه هه هه و نه هه هه هه
 هه هه هه هه و ده هه هه.

٦٢: حبالا و ده و هه هه هه هه

حبالا و ده و هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه
 امر 63 ده و ا مکتخدا. خجلا 1696 ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
 و هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه
 هه هه (حبالا و ده و هه هه هه هه). ا ا ا ا ا ا ا a ا a ا a
 هه هه هه ا ا ا a. هه هه هه هه هه هه هه هه هه h a a a a a
 و خجلا 1772 هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه
 1830 هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه h a a a a a h a a a

وعمه ذوالسنة.

6- فهدى من ذوالسنة من سنة 1728 هـ
الكتاب والوجه وصفا.

7- جلد 1772-1775 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة من ذوالسنة.

8- جلد 1810 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة.

9- جلد 1853 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة من ذوالسنة.

10- جلد 1871 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة.

11- 1872-1874 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة من ذوالسنة.

12- جلد 1903 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة من ذوالسنة.

13- جلد 1905 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة من ذوالسنة.

14- جلد 1907 فهدى من ذوالسنة
من ذوالسنة من ذوالسنة.

22 - جلد 1952 و صفحہ ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۳
 و صفحہ ۱۰۴ و ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹
 و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۵
 و ۱۱۶ و ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰

23 - جلد 1954 حصہ ۱ صفحہ ۱ و ۲ و ۳ و ۴
 و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲
 و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹

24 - جلد 1969-1952 حصہ ۱ صفحہ ۱ و ۲
 و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰
 و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷
 و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳
 و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹
 و ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵

25 - جلد ۱ صفحہ ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵
 و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲
 و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸
 و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴
 و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰
 و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵
 و ۳۶ و ۳۷ و ۳۸ و ۳۹ و ۴۰
 و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ و ۴۵
 و ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ و ۴۹ و ۵۰

بسم اللہ الرحمن الرحیم
 و الحمد لله رب العالمین
 و صلوات الله وسلامه
 و بركاته على سيدنا
 محمد و آله الطيبين
 الطاهرين
 و على ائمة الهدى
 و صلوات الله
 و بركاته على
 اهل بيته
 الطيبين
 الطاهرين
 و صلوات الله
 و بركاته على
 اهل بيته
 الطيبين
 الطاهرين

فصل ما احسن

احسنها او كعبه حزينها هه بهبهم حرة

كعبه حزينها هه وا حذانا او كعبه هه وه ملبا، كعبه حزينها
 احسنها هه
 هه
 او حذوا امنا او حذوا:

- 1- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 396-450 حذوا
- 2- حذوا حذوا او حذوا حذوا.
- 3- حذوا حذوا او حذوا حذوا 520 حذوا.
- 4- حذوا حذوا او حذوا حذوا.
- 5- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 684 حذوا
- 6- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا.
- 7- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا.
- 8- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا.
- 9- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1333 حذوا.
- 10- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1336 حذوا
- 11- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1381 حذوا
- 12- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1412 حذوا
- 13- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1421 حذوا
- 14- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1482 حذوا
- 15- حذوا حذوا او حذوا حذوا او حذوا حذوا 1454 حذوا

- 16- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1493 م
- 17- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها وبعدها 1495 م
- 18- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1519 م
- 19- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1557 م
- 20- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1637 م
- 21- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1708 م
- 22- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1733 م
- 23- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1781 م
- 24- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1795 م
- 25- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1817 م
- 26- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1836 م
- 27- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1839 م
- 28- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1855 م
- 29- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1847 م
- 30- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1855 م
- 31- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1879 م
- 32- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1894 م
- 33- احوال الهند في عهد السلطان محمد بن تغلق 1915 م
- 34- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1917 م
- 35- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1933 م
- 36- هند في عهد السلطان محمد بن تغلق وبعدها 1969 م
- و حسب امتداد العلم ولا يزال يتجدد في هذه المسألة
 من حيثها. و قد وجد في هذه المسألة ما لا يحصى من الكتب

جناب اللہ نے فرمایا کہ 1508-1556ء میں لکھنؤ میں لکھنؤ کی ابتدا ہوئی۔
 1572ء میں جناب اللہ نے لکھنؤ کی بنیاد رکھی اور یہ شہر 1591-1601ء میں لکھنؤ میں
 آباد کیا گیا۔ 1601-1610ء میں یہ شہر لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ 1697ء میں
 لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ 1640-1718ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔
 1790ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ 1824ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔
 1836-1838ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ 1908-1912ء میں لکھنؤ میں
 آباد کیا گیا۔ 1947-1969ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ 1984-
 1969ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ 1984ء میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔

فصل دوم

لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی

لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کا ایک مختصر اور جامع بیان ہے۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی
 کے بارے میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں
 لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں لکھنؤ میں
 آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔
 لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی
 ابتدا اور ترقی کے بارے میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی
 کے بارے میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں
 لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں لکھنؤ میں
 آباد کیا گیا۔ لکھنؤ کی ابتدا اور ترقی کے بارے میں لکھنؤ میں آباد کیا گیا۔

لها كذا. خبره في جمع معتقده من علماء القضاة في
رأيهما في أوجه دعاوى وأهتينا في كذا وإلا فإنا 17 ذفا.

1- ومنا ولسا (1382)

المجلة في يوم من 1327 هـ أمكاف: ومنا كذا ونها.
سبب قوله سمعت بها خبره في المعنى من كذا
جمع معتقده من: كذا وبهتينا. أه في أونا. أمكاف. مهونا
(الجمع وبهتينا). كذا في أونا. كذا في المعنى من
ه في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
ولسا.

2- أحدهم في كذا (1412)

المجلة في 1412 هـ كذا في كذا. كذا في كذا.
1375 المصنف في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
1382 المصنف في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
كذا. جمع معتقده من: كذا في كذا. كذا في كذا.
كذا في كذا.

3- مصلح في كذا (1498)

المجلة في يوم من 1442 هـ كذا في كذا. كذا في كذا.
بها كذا في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
كذا في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
كذا في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
كذا في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.
كذا في كذا. كذا في كذا. كذا في كذا.

وہذا خطا وذا عذبا.

ب - بومنا وومر (1500)

بعض اہل علم و جملہ 1431 ہجرت میں جمع آئے۔
 جملہ 1495 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و غلطی کے لئے
 خطا و بومنا و بومنا کے لئے خطا و بومنا لاقہ جملہ 1481
 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا کے لئے خطا و بومنا
 جملہ 1500 ہجرت میں جمع آئے۔

تو حکم انہی مہنتوں سے: دیکھنا غیر و جاننا خطا۔
 اہل علم و جملہ 1500 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا
 و بومنا کے لئے خطا و بومنا کے لئے خطا و بومنا۔

ا - مہنت و فیک (1537)

اہل علم و جملہ 1495 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا
 جملہ 1510 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا کے لئے
 لاقہ و حکم و بعض ہجرت میں جمع آئے۔ ہجرت 1537 میں جمع آئے
 تو حکم کے لئے۔

جم مہنتوں سے: اہل علم و جملہ 1537 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا
 جاننا خطا۔ لاقہ و حکم و جملہ 1537 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا۔

ج - جملہ خطا و اہل علم (1575)

اہل علم و جملہ 1575 ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا
 لاقہ و حکم و بعض ہجرت میں جمع آئے اور وہ خطا و بومنا کے لئے خطا و بومنا۔

جلد 1557 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہے۔ ہذا
1575 جلد ہفتا گنتا۔

پولس خستہ سے: دکان و اسباقہ و انہما
وہذا 70 و ہذا۔

ع۔ فہرستہ لفظ اللہ (1585)

المجلد خستہ 1535 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
1535 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
ہذا 1555 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
ہذا 1557 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
خستہ فہرستہ لفظ اللہ سے ہذا
وہذا 1585 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
جلد 1585

ہذا و ہذا سے: دکان و ہذا
وہذا 1585 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا

ب۔ لفظ اللہ (1583)

المجلد خستہ 1583 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
ہذا 1583 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
ہذا 28 خذا۔

د۔ فہرستہ لفظ اللہ (1745)

المجلد خستہ 1674 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا
جلد 1709 آلاء معنی حیرت خستہ سے ہذا

سلك. ه جلد 1722 آداب حریف و گهزندهما. و در اخبار
 حصنم ه لک مین صه و لکما لجا ه صمکما. ه جلد 1747
 حقت حصنما.

جم مفضله ه و ف: دگا و دغه ه لک. دگا و آاه لکما
 و بجا لکما ه لکما ذلعهما و حذما.

ه - حصما ظهرا (1743)

جلد 1685 آداب حصن لک و بجا خذوما لکما حرمنا
 و ده و حطا. ه جلد 1718 لکما صنف صه ه ه لکها جمنما حیم
 لکما صنف. ه جلد 1743 لکما لکما حذمه.

جم مفضله ه: دگا و حاندا ه ه لکها لکما لکما.
 دگا و بننه ه و بجهنما اصصفا. ه دگا و دغه ه لکما
 صغین لکما.

ه - حیره ه و ا ه بجا (1855)

لکما کاصب ه لکوم ه اصکاف حرمنا و ده و حطا. صحن
 لکما لکما ه خاومص ه و ه ص. ه لکوم حقتا ه بختها
 و خذوما. ه جلد 1933 لکما لکما حذمه ه لکما حرمنا.
 لکما و مفضله ه: دگا و مه لکما صصفا و لکما
 جلد 1889 م ه لکما لکما مبالا و بومنا و ده و حطا.

ه - ده فیه م لکما (1773)

لکما سلك. ه لکما ه فیه ه لکما حصه ه حرمنا

ده سا و ژوئنا. ه خپلا 1729 ل لاهنښته په کله
 حيمر هه ونگه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول
 هغه له خپل نوم ه همبر کلا و او هغه ل واه ده کلاقت
 300 ژوفا. ه خپلا 1773 ځپ له کله ده لاهنښته ځایه.

ه. ژوئنا هغه کله زده (1916)

ل لاهنښته 1877. ه لاهنښته ه لاهنښته ځایه ووه ونيول.
 ه لاهنښته 1910 هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول
 هغه له خپل نوم. لاهنښته هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول
 هغه له خپل نوم. هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له 1916 ځپ له کله ده.

ل لاهنښته هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.

ه. لاهنښته او دغه مهاله (1957)

ل لاهنښته 1887. هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له 1905 ل لاهنښته او دغه مهاله ه واه ونيول.
 ل لاهنښته هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له 1907 ل لاهنښته او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له 1913 هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له خپل نوم. هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له خپل نوم. هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.
 هغه له خپل نوم. هغه له خپل ځایه را ووت او دغه مهاله ه واه ونيول.

ج. - ومنذ خزانة خلاف 1985

الجزء 1/1 خلا 1914 خذوم كة ووق خذوم خلا وجزء 1/2
 وأوصح صفة ذوا حة آذوم ه اعاكف كبة اوصه وخطا
 خلا 1933. ه خلا 1950 همر حفة وخطا وخطا ه خلا
 ه خلا 1969 الحة آفة ذوا ه خلا
 خذوم خلا وخذوم كة خلا 1985 خطا خلا ه خلا.
 مرنا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا
 وخطا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا
 حفة صفة خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا
 ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا.

ج. - فلة صفة خلا الحة خلا 1984

خطا خلا ه خلا خلا 1923 خلا ذوا وخطا ه خلا.
 ه خلا خلا 1950 خلا خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا
 خلا خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا.
 اعاكف وخطا خلا 1953 ه خلا 1969 خلا خلا ه خلا.
 همر خلا خلا خلا خلا خلا خلا خلا خلا خلا خلا
 خلا خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا
 وخطا خلا 1982 خلا خلا خلا خلا خلا خلا خلا خلا
 خلا خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا
 خلا خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا ه خلا.

٥/ اوبس، صح ده و صفا علسا و و حينا ا خلا خصمندا
 لا طبعندا و و حينا علسا و و حينا علسا
 صح ٥ آه و و حينا علسا و و حينا علسا
 علسا و و حينا علسا، علسا، علسا و و حينا علسا و و حينا علسا
 خلا و آه و و حينا علسا و و حينا علسا و و حينا علسا
 داوا ا بته س علسا.

٥ ده حبا علسا و و حينا علسا و و حينا علسا
 علسا ٥ علسا و و حينا علسا، علسا علسا علسا
 ا علسا و و حينا علسا علسا علسا و و حينا علسا
 علسا و و حينا علسا و و حينا علسا علسا علسا
 علسا علسا علسا علسا علسا علسا علسا
 و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا علسا.

قصه ما و انا علسا

علسا علسا و و حينا علسا

صح علسا و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا
 علسا علسا و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا
 و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا علسا
 علسا علسا علسا علسا علسا علسا علسا

1 - علسا و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا

2 - علسا و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا

3 - علسا و و حينا علسا علسا علسا علسا علسا

صَلِّتْهَا مَرَّةً وَتَلَا

وَرَفَعَهَا كَقِيَمَتِهَا أَوْ مَجْدَتِهَا كَجَمْعِهَا وَصَلِّتْهَا

كَبُرِّهَا وَفَامِر

Deyrulzafaran tarihi incil'in renkli resimlerden bazıları. (13. asırdan)

Manastırın Seminarin idare Heyeti ve Manastır reisi R. Cebrail Allaf

O. Avrupa Metropoliti Mor Yuliyos Yeshû Çiçek, 1985 yılında Manastırın ziyaretinde.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanı, Celal Bayar 1956'de Manastır'ı ziyaret ediyor

Amerika ve Kanada Metropolit Mor Athanasius Y. Samuel 1961'de Manastır'a ilk ziyareti.

Patrik Yakup 3. ziyaretinde 5 Horiepiskoposlar:
Ayakta: H. Numan Aydın, H. Melke Afram,
H. Samuel Ezber.
Yerde: H. Melke (Badip), H. Aho (Seyderi).

Rahmetli Metropolit H. Dolapönü cenaze merasiminde bulunan
Mardin Garnizon kumandanı ruhani ve sivil arasında

Patrik Yakup 3. 1965 Deyrulzafaran ziyaretinde

1965 Patrik 3. Yakup Deyrulzafaran ziyaretinde, Metropolitler ve Manastır talabalarla

حسبه الله

الحمد لله الذي
قد نزلنا واليه
موجده مدبر

حسبه الله الذي جعلنا من بين اولاد طلائع اهلنا وديننا
حسبه الله الذي جعلنا من بين اولاد طلائع اهلنا وديننا
حسبه الله الذي جعلنا من بين اولاد طلائع اهلنا وديننا
حسبه الله الذي جعلنا من بين اولاد طلائع اهلنا وديننا

الحمد لله الذي
قد نزلنا واليه
موجده مدبر

10-11-1969

Kasım 1969 Perşembe günü Rahmetli
Metropolit Hanna Dolapönü'nün Cenaze
merasiminde bulunmak üzere Deyrul-çel }
Zafarana ikinci gelişimdir.

Bu meyanda gelişimle ilgili Hükümet
erkânlarından, başta Mardin Valisi,
garnizon Kumandanı ve Belediye Reisi
olmak üzere onlardan gördüğüm kolaylık
ve samimi alakalarından dolayı, candan
teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Kendilerine muvaffakiyet dilekleri
rinde bulunurken Türkiye Cumhuriyeti
yetimin ebediyen olmasını
Rabtan dilerim 10-11-1969

الحمد لله الذي
قد نزلنا واليه
موجده مدبر
سورياني قديم
Patriği III. Yakup

Kasım 1969 Perşembe günü Rahmetli Metropolit Hanna Dolapönü'nün cenaze merasiminde bulunmak üzere Deyrulzafaran'a ikinci gelişimdir. Bu meyanda gelişimle ilgili hükümet erkânlarından, başta Mardin Valisi, Garnizon Kumandanı ve Belediye Reisi olmak üzere onlardan gördüğüm kolaylık ve samimi alâkalarından dolayı candan teşekkür etmeyi bir borç bilirim, kendilerine muvaffakiyet dileklerinde bulunurken Türkiye Cumhuriyetinin ebediyen olmasını Rabtan dilerim 10.11.1969

İğnatiyos III. Yakup

13 Nisan 1952 Pazar

Mardin'i ziyaretimiz vesilesiyle yüzlerce hatıralarını içinde saklayan bu kıymetli sanat eserini ziyaretten çok mütehassıs olduk. Türk Milleti birliği içinde manevî varlığı ile bu birliğe hizmet eden bu abideyi ziyaretin tatlı hatırasını her zaman anacağız

Bayındırlık Bakanı
Kemal Zeytinlioğlu
K. Zeytinlioğlu

T. B. M. M. Başkanı
Refik Koraltan
L. V. Koraltan

İçel Milletvekili
Halil Atalay
Halil Atalay

İstanbul Milletvekili
Ahmet Hamdi Başaran
Ahmet Hamdi Başaran

Mardin Valisi
Ali Cahit Betil

Mardin Milletvekili
Abdurrahman Bayar

Zafer Gazetesi Muharriri
A. Fenik
A. Fenik

Elazığ Milletvekili
Ömer Sanaç
Ömer Sanaç

Mardin'i ziyaretimiz vesilesiyle yüzlerce yılın hatıralarını içinde saklayan bu kıymetli sanat eserini ziyaretten çok mütehassıs olduk. Türk Milleti birliği içinde manevî varlığı ile bu birliğe hizmet eden bu abideyi ziyaretin tatlı hatırasını her zaman anacağız. 13 Nisan 1952

Bayındırlık Bakanı
Kemal Zeytinlioğlu
İçel Milletvekili
Halil Atalay

T.B.M.M. Başkanı
Refik Koraltan
İstanbul Milletvekili
Ahmet Hamdi Başaran

Mardin Valisi
Ali Cahit Betil

Mardin Milletvekili
Abdurrahman Bayar
Zafer Gazetesi Muharriri
A. Fenik

Elazığ Milletvekili
Ömer Sanaç

The monastery represents a bastion of good will
and the objectives of humanisim. Thank you for
your justice and generosity. The tone of the air
will be a blessed memory.

Stanley N. Prichard
1st Colonel, U.S. Army

Manastırın iyi niyetin bir abidesini ve
beşeri münasebetlerin en iyisini temsil etmektedir.
Suhulet ve lütuflarınıza teşekkür ederim. Bu
bölgenin ziyareti unutulmaz bir hatıra olacaktır.

STANLEY N. PRICHARD
American Ordusu Yarbayı
Tercüme eden
Hüseyin Gazanfer
HÜSEYİN GAZANFER

(İngilizceden Türkçeye tercümesi)

Manastır iyi niyetin bir abidesini ve beşeri münasebetlerin en iyisini temsil etmektedir. Suhulet ve lütuflarınıza teşekkür ederim. Bu bölgenin ziyareti unutulmaz bir hatıra olacaktır.

Stanly N. Prichard
Amerikan ordusu yarbayı
tercüme eden, Hüseyin Gazanfer

Süryani İfadim Manastırını zi-
yaret fırsat- bulduğumuzdan çok
memnun ve bize gösterilen neza-
katten pek mütehassıs olduk.

Hele. Büyük Ata'nın baş
köşelerdeki fotoğrafları ve ibadetini
türkçeleştirmek. Nitekim pek çok kim-
selere bir dersi ibret olacaktır.

Allah Kâinatın , hepimizin
Allahıdır. ve Allaha inananlar
arasında en küçük bir fark
yoktur ve olamaz. . . Eski Adalet Bakanı
Cemal Madanoğlu Dr. Kemal Türkoğlu
C. ————— Cevdet Öztürk

Süryani Kadim manastırını ziyaret fırsatı bulduğumuzdan çok mem-
nun ve bize gösterilen nezaketten pek mütehassıs olduk. Hele büyük Ata'
nın baş köşelerdeki fotoğrafları ve ibadetin türkçeleştirilmesi pek çok
kimselere bu dersi ibret olacaktır. Allah kâinatın, hepimizin Allahıdır.
Ve Allaha inananlar arasında en küçük bir fark yoktur ve olamaz.

Cemal Madanoğlu

Cevdet Öztürk

Eski Adalet Bakanı
Dr. Kemal Türkoğlu

İnsanlık ve medeniyetin' eserlerin
alen biri olan Deyr-zafaran'da,
kadim devirlerin ruhunu yaşadık.
Burası büyük ilim adamları, Tabipler
Tarihçiler yetiştirdi. Kardeşimiz olan
Süryani milleti bununla iftihar
etmekte haklıdır. 10. Haziran. 1961

Türkiye Cumhuriyeti Kurucu
Meclisi üyeleri ve arka
daşları

Ahmet Oğuz Nureddin Ardıçoğlu
Fuad Arna N. Ardıçoğlu

Mehmet Sezgin
88
1991

Kaya Şatana
Ahmet Numanoğlu

Munir Tançelik
M. T. G.

İnsanlık ve medeniyetin eserlerinden biri olan Deyrulzafaran'da Ka-
dim devirlerin ruhunu yaşadık. Burası büyük ilim adamları, tabipler, ta-
rihçiler yetiştirdi. Kardeşimiz olan Süryani milleti bununla iftihar etme-
te haklıdır. 10 Haziran 1961

Türkiye Cumhuriyeti Kurucu Meclisi
üyeleri ve arkadaşları

Mehmet Sezgin Fuat Arna Ahmet Oğuz Nureddin Ardıçoğlu
Kaya Şatana Ahmet Numanoğlu Munir Tançelik

13.4.1952'de B.M. Meclisi Başkanı Refik Koraltan Mardin'de.

Refik Koraltan, Deyrulzafaran Manastırında Suryani Ruhanileri tarafından karşılanırken

مقتدا و قوما و صفة و صفة و صفة

DEYRULZAFARAN HATIRA DEFTERİNDEN SEÇME
ANILAR/:

On beş asır önce kurulmuş olan
bu ilahî ,sâkin durak ; insana dünya
dan uzak olduğu hissini vermektedir .
Rahiplerinin misafirserliği ve nezaket
lerini şükranla her zaman hatırluya
cağım . 30. III. 1946

Hasan - Ali Yücel

On beş asır önce kurulmuş olan bu ilahî, sakin durak, insana dün-
yadan uzak olduğu hissini vermektedir. Rahiplerinin misafirperverliği ve
nezaketlerini şükranla her zaman hatırlayacağım. 30.3.1946

Hasan Ali Yücel

Eski Maarif Vekilidir.

Manastır müdürü Rabban İbrahim Türker ruhani talabalarla

MANASTIRIN ŞU ANDEKİ DURUMU

Diğer bölümlerde konu edildiği gibi, Deyrulzafaran Manastırı, özel bir yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir. Hernekadar bu yönetim kurulu Sivil kişiler tarafından kurulmuşsa da, Manastırın iç işlerini tamamen Manastır müdürü Sayın İbrahim Türker tarafından görülmektedir. Rahip Türker, Manastırın ruhani işlerini, dua ve Ayin okumasına, kimsesiz kişilerin geçimine, ve manastıra gelip giden ziyaretçilerin hal ve hatırlarının sorması gibi işlerden sorumludur.

Manastırın yasal işlerini üstleyen birkaç kişiden oluşan bir yönetim kurulu varki, Bu da Mardin Süryani kadim toplumundan sayın Hanna Çilli adındaki zat üstlemektedir. Dirayetli, çalışkan Cesür kişiliğe sahip olan Çilli, Daima Türk Milliyetçiliğiyle onur duyduğu bir genç sahip tanınmıştır. Herkes tarafından sevilen, sayılan Çilliyeye Şimdiye kadar olduğu gibi, Bundan sonra da görevinde üstün başarılar dileriz.

ve laiklik ilkesine saygılı Türk yönetiminin bana verdiği hak ve özgülüğün sonucudur. Türkiye Devletinden gördüğüm yakınlık ve konuk severliğe ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu kutsal yerde patrikliğimin ilk duasını Türkiye Cumhuriyetinin mutluluğuna ve yöneticilerinin mutluluğuna ve yöneticilerinin başarısına sunmuş bulunuyorum. Rahmetli seleflerimi makamlarında ziyaret etmekten ve onlardan sonraki 121.ci Süryani Patriği sırasını almaktan ifihar duydum.” dedi.

Konuşmasında, Deyrulzafaranın taşıdığı tarihi ve dini önemle bu manastırdan gelmiş ve geçmiş aziz ve bilginlere değinen sayın Patrik, bu manastırda yaşayıp ve bir asıra yakın onu yönettikten sonra, 1969 yılında vefat eden büyük bilgin Metropolit Hanna Dolapönüyü rahmetle anmışlardır. ve karşılayan topluma de teşekkür ederek sözlerini bitirdi. Manastır, sayın Patriğin ziyaretile tarihi yönden daha da değer kazanmıştır.

1965 Patrik Yakup 3. ve mahiyetindeki Abahetler yemek sofrasında

11. Moran Mor İğantiyos Zekka Ayvaz 1982 Manastırın ziyaretinde.

**SAYIN PATRIK MORAN
MOR İGNATİYOS I. ZEKKA AYVAZ'IN
DEYRULZAFARAN'A RESULİ
ZİYARETİ**

Süryani Kadim toplumu sayın Patriği I. Zakka Ayvaz Patrikliğe takdisi akabında, 24 Mayıs 1982 tarihinde yasal patriklik makamı olan DEYRULZAFARAN manstırına görkemli bir tören le söyle ziyaret ettiler.

Berabarında Metropolitlar, Hori episkopaslar, Rahipler, papazlar, Diyakoslar ve her taraftan gelenler, törene katılmış Hristiyan ve Müslümanlardan oluşan büyük bir toplum tarafından sevgi gösterilerle karşılanmıştır.

Elinde riyaset Asası ile Haçı alarak Minberin sağında ki kurulu Patriklik motifli kürsüye oturuldu. Sainsinod tarafından Patrikliğe seçilen sayın Patrik, şükür duasını okuyarak, Deyrulzafaran manastırında bulunan kutsal ve tarihi Patriklik makamına oturmakla manen ve ruhan Patriklik makamına ve Süryani kadim Antakya ve Cihan Patriği unvanına" ulaşmış bulunuyordu. Kutsal makamından çıktığı tarihi nutkun özeti şöyledir:

"Patrikliğe seçilmiş ve takdis edilişimin Türkiyenin şimdiki iktidarı zamanına tesaduf etmiş olması benim için büyük mutluluktur. Bu ziyaretimle patrikliğimin manevi olarak yasalaşması demokrasi

murda, Mar Abrohom manastırlarında ve diğer bazı dini kuruluşlarda görev goren sayın Rahip İbrahim Türker, 1953'de Deyrulzafaran manastırına yerleşti. 1958'de mulhak rahipliğe, 1961 yılında da Metropolit Yeşuh Samuil tarafından Kâhin Rahipliğe atandı. 1964'de Midyat Mar Abrohom manastırında da bir yıl görev goren Rahip İbrahim Türker, 1965'te Deyrulzafaran Manastırını incil kursuna öğretim üyesi olarak atandı. 1969'da Deyrulzafaran manastırını yönetim kurulu başkanlığını üstlendi. Kısa bir süre içinde Manastırını en iyi düzene soktu. Onarımlardan başka türlü yenilikler de manastıra kattı. İyi meziyet ve tevazuu ile tüm manastır sâkinlerinin teveccühünü kazanan Rahip İbrahim Türker, her konuda verdiği sınavda başarılı görölmüştür. Bunun karşılığını Sayın Patrik I.Zekke Ayvaz'ın 1982 tarihinde manastıra teşriflerinde, Rahip İbrahim Türker'i Göğsüne Haç takmak suretile ödüllendirdi. Süryanice, Arapça ve Türkçe okuma yazmasını iyi bilen Rahip İbrahim Türker, çalışmalarında başarılı olarak bugün manastır müdür-lüğu görevini sürdürmektedir.

Manastıra gelen çiden turist ve konukları en iyi bir şekilde ağırlamasını ve güler yüzle karşılmasını bilen sayın Rahip İbrahim Türker'e Bundan böyle yaşam boyunca başarılı olmasını Allahaan dileriz.

Hindistan Mafıryani Mor Baseliyos Faylus 2. Manastır bahçesinde Rahip İlyas Çankaya, Rahip İbrahim Türker ile.

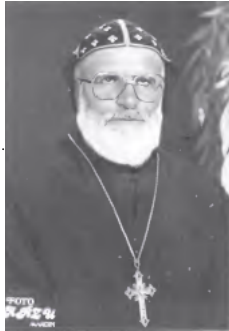
1969 da Kâhinlik rütbesine giren Rahip Yesu Çiçek, göçmenlik sebebiyle, Avrupada yerleşmek gayesiyle, Tur-Abdinden Avrupa memleketlerine akın eden Süryani Milletine 1977 senesinde avrupadaki Süryanilere, Patrik Vekili olarak tayin edildi.

1979 senesinde, Hollandanin Hengelo'da, Patrik Mor İğantiyos Yakub III. tarafından, Ortaavrupa memleketlerine Metropolit olarak resmedilmesiyle Julius lakabini aldı.

Onu gayretiyle Hollandada Mor Efrem manastırı satın aldı. Ve bu Manastırda Barhebroyo işminde yeni Matbaâ kurdu. Ayriyeten Süryani Cemaatına Hollanda devletinde 3 Kilise ve Almanyada 7 Kilise satın alındı.

Ayriyeten çok sayıda, çeşitli Lisanlarda, dini ve Dünya edebiyatına hizmet edecek Kitaplar bastırıldı. Süryanca lisanındakileri ise, Medrese ve Kilisedeki dini hizmetler için, ekseriyetleri onun el yazısıdırlar. 1978 senesinden beri "Kolo Süryoyo" işmi altında, dört lisanla, Avrupa Abraşiyesi için bir Magazin neşrediyor.

Rabban İbrahim Türker. Manastır reisi.

Rahip İbrahim Türker:

1935'de Midyatta doğdu. İlk öğrenimini Midyatta, İhtisasını da Deyrulmzafaran Manastırında yaptı. Kedeme ile Deyrulu-

26. MOR JULIUS YESHU ÇIÇEK

Rahmetli Papaz Barsaum'un Oğlu Julius Yeshu Çiçek 1942 senesinde yukari Kefri Köyünde doğdu.

İlk Okul ağındaki senelerinde, eğitimini köyde babasının yanında gördü. 1951 senesinde Deyrulzafarandeki Seminer eğitimine başladı. 1955 – 1957 Yıllarında Theologie Derslerini, rahmetli Mor Philoxinos Hanna Dolapönü'n n yanında bitirerek, işmi geçen Martran ona 1958 yılında incili şammas R tbesini kildi. Aynı zamanda onu Siirt ve Bitlis bölgelerindeki, dağ ve köylerinde dağinik yaşamakta olan hiristiyan Ermenilerin dini görevlerini icra etmek üzere gönderdi.

unk  bu mantikalarda 1915 senesinden beri k hinlik-dini hizmetlerinden mahrum kalmışlardı.

1960 senesinde rahmetli Mor Iyavennis Efrem tarafından, Mor Gabriel Manastirında Rahiblik sınıfına girdi.

1961 – 1972 Mor Gabriel Manastirinin riyasetin görevine yüklenmişti. Bu esnada Manastirin ilerlemesi onun ihtimamli planlamasıyla, ister Manastirda Seminer kurulmasında, yeni Binaların inşa edilmesinde, Elektrik ceryaninin tesisiyle veya Manastıra 1966 da Araba yolu açılmasıyla hayli çaba serfetmiştir.

MOR KURILOS YAKUP 1912

1912 yılında Midyata bağı Ayivert köyünde doğdu. İlk ve yüksek öğrenimini Deyrulzafaranda yaptı. Manastırda kaldığı sürece mehtelif görevlere yönelmiş, Rahipliği kazanmıştır. Dah sonra Muhtelif kiliselerde, Manastır ve dini müesseselerde görev yapan Rahip Yakup, 1959 yılında Sandınod karaRlile, Şam yöresi Metropolitliği yanısıra Patrikhane genel vekilliğine atanmıştır. 12 yıl bu görevde çalışmış, dört yıl Beyrut ruhani koleji denetim yelığını, iki yıl Midyat-Turabdin baş Episkoposluğın görevini de sürdürmüştür. 1976 yılında yaş haddini dolduran Mar Kurilos Yakup, İsteği üzerine emekliliğe ayrılarak, İsvetçteki akrabalarının yanında istirahatata çekilmiştir.

Metropolit Yakup, Kilise kurallarını iyice bilir, din muhafazaklarlığıyla un salmıştır. Süryanice okuyup yazması iyidir. Yazdığı eserlerin içinde Turoyo süryanicesile derlediği luğat kitabı kayde değerdir.

Filiksinos İlyas Çankaya: (1923)

29 Ekim 1923 tarihinde Midyata bağlı Hapsinas köyünde doğdu. İlk ve yüksek öğrenimini Deyrulzafaranda yaptı. Manastırda muhtelif görevlere yönelmiş, başarılı olmuştur. 25 Mayıs 1969'da Rahipliğe, takdis olunan İlyas Çankaya, manastırdaki görevine ek olarak Mardin, D.Bakır, Kılıt ve sair yerlerin kiliselerinde de topluma din hizmetini de sürdürüyordu. Midyat Turabdin Çevresi Episkoposu Sayın Afram Bilgiç'in emekliliğe geçmesi üzerine Midyat merkez Ruhani ile ilçe ruhani ve yönetim kurulu müşterek aldığı bir kararla Rahip İlyas Çankayayı Midyat ve çevresi Metropolitliğine seçti. Patrik I.Zekke Ayvaz'ın Midyata teşriflerinde 30 Mayıs 1982 pazar günü görkemli bir törenle Filiksinos adı ile İlyas Çankayayı Metropolitliğe Takdis etti. Metropolit Çankaya iyi meziyetleri yanı sıra çalışkan gerçekçi, kilise kanunlarını koruyuculuğu ile takdire şayandır. Halihazırda Türkiyedeki Tüm Süryani Türklerin ruhani sorumluluğunu da taşımakta

1950 yılında Metropolit Hanna Dolapönü tarafından Manastırda kurulan İncil kursu öğretim üyeliğini Hori İbrahim Aksan ile sürdürüyordu. 1961 yılında da süre giden bu kursun müdürlüğüne getirilen Rahip İlyas Çankaya (Metropolit) Hori Gebriyel Aydın ve Hori Samuil Akdemir de bu kursun öğretim üyeleri idi. Manastırın yönetim kurulu başkanlığını üstlenen Rahip Cebrail Allaf yardımcılıklarında da Rahip İlyas Çankaya ile Rahip İbrahim Türker de vardı. Bu dönem manastırın en parlak ve gelişmiş dönemlerinden biri sayılmaktadır.

1969'da Mıntıka Ruhani reisi Metropolit Hanna Dolapönünün vefatıyla boşalan Metropolitlik makamına geçerli olarak vekilliğine Rahip Cebrail Allaf getirilmiştir. Bugüne dek Metropolitlik vekilliğini en iyi bir sistemle sürdürmektedir. 1982 tarihinde Patrik İ.Zekka Ayvaz'ın Mardine ziyaretlerinde, Rahip Cebrail Allaf Göğüs Haçla ödüllendirerek, takdirini kazanmıştır. Rahip Cebrail Allaf, sakin mizacı, mutevazi ruhlu bir din adamıdır. Süryanice, türkçe ve arapça okuma yazmayı çok iyi bilir, yönetmenliğinde en ufak bir boşluk vermemekle beraber, Devlet ve din adamlarının takdirini kazanmıştır.

üyeliğinin yanısıra, bazı yörelerin toplumlarının da ruhi işlerini sürdürüyordu. Manastırın Basın Yayın Müdürlüğünü yaptığı dönemde çok kilise kitaplarını da basmıştır. Mardin ve çevresi Patrik vekilliğinin akabında 20 Nisan 1947 tarihinde Mardin Deyrulzafaran Metropolitliğine atandı, en güzel bir öğretim şekli ile bir asra yakın yönetiminden sonra, 1969'da vefat etti. Yüce Türkiye Cumhuriyeti Devlet ve Hükümetinin yaptığı müsaade ve yardımıyla görkemli bir cenaze töreni uygulandı. Törene Mardin Valisi, Garnizon komutanı, belediye başkanı, emniyet ve adliye mensupları da katıldı. Töreni Patrik 3. Yakup üstlendi, törene her taraftan gelen Episkopos, Rahip, Papaz ve sayısız kişi katılmıştır. Törende, Patrik 3. Yakup ile Horipiskopos Cebrail Aydın'ın tarihi konuşmaları büyük bir ilgi çekti, bu konuşmalarla herkes duygulandı. Eserleri, 48'i bulmuştur. Çoğu türkçe ile basılıdır. Arapça ve Süryaniceleleri de peyderpey Türkçeye aktararak basılmaktadır. Hayat bibliografisi adlı Horipiskopos Cebrail Aydın'ın yazdığı kitabında, bu eserlerin adı geçmektedir. 20. Asrın Süryani kadim kilisesi ve toplumu Rahmetlinin bırakmış olduğu bu eserlerinden dolayı ona minnettardır. Bu eserler etrafını saracak birer meşale olarak kalbelerde yaşatacaktır.

RAHİP CEBRAİL ALLAF:

1914'de doğdu. İlk öğretimini Mardin kırklar kilisesinde gördü. M. Cercis Behnam ile birlikte Metropolit hanna dolapönü yanında dini ve kilise kurallarını, tarihini, müzikisini öğrendi. 1933 yılında Deyrulzafaran manastırına adanmış olan cebrail allaf, evvela mulhak rahipliğe ve daha sonra Kâhin rahipliğe atanmıştır. Vatani hizmetini tamamladıktan sonra Deyrulzafaran manastırına yerleşti. Burada çeşitli hizmetlerde bulunmuştur. Manastır onarım işleri yanısıra, manastıra iltihak eden öksüz, kimsesiz kişilerin eğitim ve öğretimlerini de üstlenmiştir.

rinden başta gelenleri, Süryanice hattatlığı, güzel nağmesi, kilise müzikisidir. 1946 yılında humusta toplanan Sansinoda katılmak üzere Humusa giden Rahmetli Metropolit, ani bir kalb krizi sonucu vefat etmiştir.

Metropolit Hanna Dolapönü: (1969)

1885'de Mardinde doğdu. İlk tahsilini Mardin Kebbuşilerin okulunda, Yüksek öğrenimi ise Deyrulzafaran manastırında tamamladı. Seyde manastırında, Turabdin Çevresinde kaldığı müddetçe çok başarılı olmuştur. Deyruzzafaran okulu öğretim

manastırında yaptı. 1905 yılından itibaren Deyrulzafaran ve daha başka yerlerde görevini sürdürmüş, öğretim üyeliğini de üstlenmiştir. 1908'de Rahipliğe atanmış, 1913'de Mısır, Paris, London, Roma ve sair Avrupa Kütüphanelerinde araştırmalarını yaptıktan sonra İstanbula geldi. Çok yüksek araştırmacı olan Rahip Afram, 1918'de Suriye ve Humus Metropolitliğine takdis olunmuş, 1932'de Şam'daki İlim kongresine katılarak burada çok başarılı olmuştur. 30 Ocak 1933'de İğnatiyos adı altında Patrikliğe yükselen Sayın Afram Barsom, 1939'da Mar Afram ilahiyet Kolejini Lübnan'ın Zahle kentinde kurmuştur. Zamanla bu Kolejden mezun olan öğrencilerden Patrikliğe kadar yükselmiştir. 1957'de de gözlerini hayata kapayan Patrik Afram, çağımızın en ünlü bilginlerinden sayılır. Kayda değer çok kıymetli eserlerinden bazıları şunlardır:

- 1- Tahfitelruhiye-namaz kitabı
- 2- Mesihsal öğretimi, Arapça Türkçe
- 3- Direlnefise-Kilise tarihi
- 4- Lulu menthur-Süryani edebiyatı, arapça
- 5- Kithar elkulup
- 6- Süryani terimlerle, arapça telaffuzlu
- 7- Tarihi, edebi yazışmalar, şiirler, vaizler, mesajlar.
- 8- Patriklik dergisinde, uygarlığa dair makaleler. ve basılan çok sayıda eserlerdir.

Tematavos Tuma Aras: (1946)

1885'de D.Bakıra bağlı Erzoğlu köyünde doğdu. 1896'da Deyrulzafaran Manastırı öksüzleri arasında katıldı. Burada gördüğü öğrenimi yanısıra rahipliğe, 1923'de de Patrik 3.İlyas Şakir tarafından Midyat Turabdin Metropolitliğine atandı. Tematavos Tuma Aras, güzel yönetmenliğiyle temayuz etmiş, gücü yeterince de çevre ibadethanelerinin onarımını yaptırmıştır. Bunun yanında da çok sayıda muhtelif yerlere ruhani atamıştır. Eserle-

Patrik İlyas görevinde çok başarılı olmuştur Kıvançte ve kederde daima Türk Milleti ve Devleti ne destek olmuştur. 1920 de Büyük Milletmeclisi açılışında Ankara garında Atatürk'ü karşılayanlar arasında idi. Milli mücadele yıllarında müstevlilere karşı takındığı tavır, Ulu önder Atatürk tarafından takdir edilmiş, ona bir saat de Hediye vermiştir.

13 Şubat 1932 tarihinde Hindistanda vefat eden Patrik İlyas, konuşma kabiliyeti çok çekici olup, Milli his ve şuuruna malikti. Rahmetli Patrik İlyas, Türklüğü ile övünerek her an ve her yerde daima savuncusu idi. Yüce Devlet ve Kükümet rıcalının teveccühünü kazanarak, hatırı çok sayılan bir zattı.

Patrik İlyas için Hindistanda 13 Şubat günü Ortodoks-Kadim Süryani toplumu mezarı başında anma törenleri uyguluyor, yüzbinlerce kişi mezarı nı ziyaret ediyor.

İğnatıyos Afram Barsom: (1957)

Afram Barsom 15 Haziran 1987 tarihinde Musulda doğdu. İlk öğrenimini Musulda, yüksek öğrenimini ise Deyrulzafaran

terliğine atandı, 1910'da Kırklar kilisesi okulu Müdürlüğüne atanan Rahip Yeşuh, okulun kalkınması için en çok çaba harcayan yöneticilerdendir. 1916'da vefat eden rahmetli, güzel meziyetleri başında, güzel nağmesi, tatlı sesi ile Süryanice yazısının güzelliği, de yeterliğini kanıtıyor

PATRIK 3. ILYAS ŞAKIR
1867 – 1932

İbrahim Şakır'ın oğludur. 30 Ekim 1867 de Mardinda doğdu. İlk yüksek öğretimini Deyrulzafaranda yaptı. Muhtelif yerlerde görev sürdürmüş İlyas, 1889 da Rahip, 1908 de Metropolit, 12 Şubat 1917 de Patrikliğe takdis olunmuştır.

GÖLLÜ Yakup: (1583)

Mardinin Gölliye köyünde doğdu, Deyrulzafaranda eğitildi. Burada rahipliğe atandı, bilgice başarılı olup, 28 bölümlü güzel bir şiirine rastlanmıştır.

Patrik Şükrallah: 1743

1674'de Mardinde doğdu. İlk ve yüksek öğrenimini Deyrulzafaranda yaptı. 1709 Diyonosiyos adı ile Halep'e Metropolit atandı, 1722'de de Patrikliğe yükseldi. 23 yıl kiliseyi en iyi bir idare şekli ile yönettikten sonra 1745'de D.Bakırda vefat etti. Eserlerinden kalanlar: Vaiz kitabı, Mesih'in ulviyeti ve insanlığı ile ilgili kitap.

Musullu İsa: 1685'de Musulda doğdu. Yüksek öğrenimini deyrulzafaranda yaptı. 1718'de Tematavos adıyla Deyrulzafaran Metropolitliğine atandı. 1743'de vefat etti.

Eserleri: Bakire Meryemanaya övgü şiiri, Patrik İshakın yaşam öyküsü, ve muhtelif konuları içeren vaiz kitabıdır.

Diyarbakır (Emedli) Abdunnur: (1755)

D.Bakırda doğdu, yüksek öğrenimini deyrulzafaranda tamamladı. Rahipliğe atanan Abdunnur, İstanbul, Paris, Romada bazı bölümler üzerine ihtisas yaptı, kıymetli eserlerinden biri Mesih-sal öğretimi adlı kitaptır. Bu kitap 1889'da Deyrulzafaranda basıldı. Kendisi ise 1933'de vefat etti.

Halepli Cercis: 1773

Halepte doğdu. Yüksek öğrenimini Deyrulzafaranda yaptı, 1728'de Rahipliğe 1729'da da Kurilos adı altında Mar Yulyen mıntıkasına Metropolit atandı. Kudüs kilisesinin yönetmenliğini de üstlendi. Mısırı ziyareti esnasında dini mücadeleye giriştiği 300 sahifelik bir kitap yazdı, 1773'de Deyrulzafaranda vefat etti.

Rahip Yeşuh Garibo: (1916)

1877'de doğdu, Deyrulzafaranda büyüdü, ilk ve yüksek tahsilini yaptıktan sonra rahipliğe girdi. Patrik Abdulmesih'in sekre-

- 2- Söylev kitabı, Mar İstefanos, Ahrun, ve kıyamet ile ilgili kitap
- 3- Özet zabur tefsiri
- 4- Rumi Profesörünün bazı tarihi yorumlarını içeren kitap

Gürçli Yusuf: (1537)

Halepte doğdu, yüksek öğretimini Deyrulzafaran okulunda yaptı. 1495'de Rahipliğe, 1510'da Kudüs Metropolitliğine atandı. Humus, Şam, Trablus kentleri de yönetmenliğine bağlı idi. 1537'de halepte vefat etti. Bıraktığı eserler şunlardır:

- 1- Üç söylev
- 2- Atalara ait tarih kitabı
- 3- Şiir ve faydalı mesajlar

Mansuriyeli Abulgani: (1575)

Mardine bağlı Mansuriye köyünde doğdu. Deyrulzafaranda eğitilerek Rahipliğe girdi, dirayet ve bilgi sahibi olan Abulgani 1557'de Baseliyos adı ile Mafıryanlığa yükselmiş, 1575'de de vefat etti.

Eserlerinin en kıymetlisi şunlardır:

1-70 sahifelik, gayet düzenli mantığın yüksek şivesile yazılmış bir Ayin kitabıdır.

Patrik Nimetallah:

Mardinde doğdu, Yüksek öğretimini Deyrulzafaranda yaptı (1535) Süryani edebiyatı yanı sıra tarih, mantık, Estronomi ve Tıp dallarında çok başarılı olmuştur. 1555'de Doğu Mafıryanlığına atanmış, 1557'de Patriklik makamına yükselmiştir. 20 yıl Patriklik görevini sürdürdükten sonra 1576'da geçirdiği bir macederadan sonra, evvela Sivas yakınlarındaki bir manastıra çekildi, daha sonra Romaya gitti burada mecburi bir ikamete tutulan Patrik Nimetallah, 1585'de Romada vefat etti.

Başlıca eserleri şunlardır:

- 1- Sıvasta 50 beytten oluşan mersiye kitabı
- 2- Bir ihticac risalesi
- 3- İtalya ülkesi için övgü bir tarih
- 4- Doğu ve Batı tarihleri arasında mukayese kitabı

katıldığı 17 yılda Arap edebiyatı, mantık ve felsefe bölümünden mezun olarak Deyrulzafaran manastırına döndü. Bu sırada Usuleldin adlı bir kitap yazdı isede bundan dolayı kendisine gelen sıkıntı sonucu vefat etti. Eserleri şunlardır:

- 1- Usuleldin kitabı
- 2- İbnilubri Sımhi kitabı
- 3- İbnilubri Evserroze kitabı
- 4- İbnilubri İthikun (ahlak) kitabı
- 5- İbnilubri Hidayet (Hukuk) kitabı
- 6- 9 Beytli bir şiir
- 7- Zubdit elhikme, felsefesi, mantığı
- 8- Nikiya sansinod'ın iman yasasının tefsiri

Garipoğlu İbrahim: (1412)

Deyrulzafaran okulunda genel kültüre sahip olmuş, 1375'de Kurilos adı ile D.Bakır Metropolitliğine atandı. 1382'de Patrikliğe takdis olunan Garipoğlu İbrahim 1412'de vefat etti. Mevcut eserleri şunlardır:

- 1- Ayın kitabı (13 sahifelik)
- 2- Eliazarın vefatı ile ilgili bir yorumu

Şeyillah oğlu Yuhanna:

1442'de Mardin'de doğdu. Deyrulzafaranda yüksek tahsili yaptı. Genel kültüre sahip olan Yuhanna, bilhassa Süryanice edebiyatı, Theoloji ve mantık felsefesi gibi bölümlerini de Şam ve mısırdaki bitirdi. 1471'de Deyrulzafaran manastırına dönen Yuhanna, D.Bakır ve Savur Episkoposluğuna, 1483'de de Patrikliğe takdis olundu, 1498'de vefat etti.

Eserleri de şunlardır:

- 1- Manzumeler,şiirler, mesajlar kitabı.
- 2- Mar Mihail Rabonin yaşam öyküsü, ve sair...

Rahip Davut: (1500)

Aslan Humuslu olup 1431'de Karyeteyn de doğdu. İlk öğretiminin sonra 1495'de Deyrulzafaran yüksek öğrenimini yaptı. Sırasıyla Hasankeyfte, İstanbulda da 1481'de bazı dini tetkiklerde bulundu. 1500 yılında vefat etti.

Eserleri ise şunlardır:

- 1- Şiir-divan onbir kasideden ibaret bir kitapçık

Mardin Metropolitliğine 1293 yılında da Patrikliğe takdis edilmiştir. Bu tarihten itibaren Deyrulzafaran Manastırını Patriklik makamına getiren kendisidir. Makamı 40 yıl yöneten Vahi-poğlu Bilgisile, güzel yönetimiyle ün salan seçkin, dirayetli Patriklerdendir.

1- Eserleri, Kilise dua ve namazlarını, kanun ve nizamlarını içeren kitap.

2- Öğretim kitabı, Süryanice alfabesi ile ilgili

3- Değişen Süryanicenin altı harfi ile ilgili açıklama

4- Arapça alfabesi ile ilgili kitap

5- 1303 Sansinod'un aldığı kararlar

6- 28 sahifeden oluşan bir Ayın kitabı

7- Ayına giriş söylev kitabı

İğnatiyos İsmail (1366)

Aslan Mardinli olup Deyrulzafaran Manastırını okulunda eğitilen İsmail, İyevennis adıyla D.Bakır Metropolitliğine atanmış, amcasından boşalan Patriklik Şansinod'un kararıyla 1333 yılında Patrikliğe takdis olunur, bu görevde 33 yıl kaldıktan sonra 4 Haziran 1366 da vefat etti.

Eserlerinden yalnız büyük Oruç ile ilgili bir şiir ile mesajlar görüldü.

Rahip İbrahim (1365)

Deyrulzafaran Manastırında ibadetini sürdürmüş olan Rahip İbrahim, çağının ünlü yazarlarından. Eserlerinden yalnız 8 sahifelik bir tarihi yazısına rastlandı, 1365'de vefat etti.

Garip oğlu Yusuf (1375)

Diyarbakırda doğdu, öğretimini deyrulzafaranda tamamlayan Yusuf, 1340'da Rahip ve D.Bakır Metropolitliğine atandı, 1375' de vefat etti. Eserlerinden kalanlar:

1- Oruç ve şanın pazariyle ilgili 6 adet yorum

2- Bir ayın kitabı (17) sahifelik

Rahip Daniyel: (1382)

1327'de Mardinde doğdu. Deyr Seyde de Ruhbanlığı kabul-lendi. Süryanice ve Arapçada yetişkin ünlü bir bilgindi. Mısırdaki

DEYRULZAFARAN KÜLTÜR VE AHLAK YUVASINDAN ÇIKAN ÜNLÜ KİŞİLER

Deyrulzafaran manastırın ilim ve kültür yuvasından çıkan ünlü kişileri birer birer dile getirmek uzun sürer, ancak bizde mevcut eserleri var olan kişileri dile getirmekle yetiniyoruz. Bunlar ise şöyledir:

Daralı Yuhanna: (M.S. 860) İlahiyat doktorasını Deyrulzafaranda yapmış, ünlü bir ilahiyat Profesörü olan Daralı Yuhanna, Tilmıhırlı Patrik Diyonosiyos tarafından M.S. 825'de Dara Metropolitiğine atandı. 35 yıl görevini en iyi bir şekilde sürdürdükten sonra 860 yılında vefat etti. Eserleri şunlardır:

1- İlahiyet kitabı, 12 bab, 14, bölüm, 460 sahifeden oluşan bu kitap, göğün ve kilisenin rütbelerini, kahnlik, kıyamet günü, ilahi sırlar, Melekler, ve şeytanlar hakkındaki yorumunu içeriyor.

2- Firdevs kitabı: Yaradılış ve İsa Mesihin eğitim ve öğretimini içeren bu kitap, 443 sahife olup, 7 makaleden ibarettir.

3- Ruh kitabı: Ulvi bir kitaptır.

4- Yeni ahit tefsir kitabı: İncilin tamamını yorumluyor.

5- Kilise eğitim ve yönetim kitabı: 39 sahifeden oluşan seçkin ve nefis mesajlardan ibaret bir kitaptır.

6- Ayın kitabı: Ayın törenlerini ve dualarını içeriyor.

Teşkökö oğlu İyevennis Yakup (1231)

Öğretimini Deyrulzafaranda tamamlamış olan bilgin Yakup 1220 yılında Mardin Nusaybin Habur ve Harran Episkoposluğuna atanmış, 1234 yılında vefat etmiştir. Bıraktığı eserlerden ancak bir Ayin kitabını elde edebildik.

Vuheylb Oğlu (1333)

Mardin'de doğdu. İlk ve yüksek öğretimini Deyrulzafaran manastırında yapan Vuheyib oğlu, 1285'de İğnatios adı ile

Diğer tarafta, bu din ve ahlak yuvasından zaman zaman yetişmiş kültürlü din adamları yanı sıra. 20. asırda da yetişmiş kültürlü zatlar kademe kademe Rahip ve Metropolitliğe kadar yükselen öğrenciler, Metropolit İlyas Çankaya, Hori episkopos Cebra il Aydın, Hori episkopos Samuil Akdemir, Hori episkopos İbrahim Aksan ve Rahip İbrahim Türker'in öğretim üyeliği dönemine rastlar. Zira bu dönem, 20. asırda Manastır için en parlak dönem sayılır. Yine bu dönem için Deyrulzafaran Manastırı, aşağıda kimlikleri yazılı kişilerden oluşan yönetim kurulu tarafından yönetiliyordu. (1960 – 1964).

Yönetim kurulu başkanı	:	Rahip Cera il Allaf	
Başkan vekili	:	Abdullahat kösnül	
Sekreter	:	Munur Kilimci	
Muhasip	:	Yusuf Gençoğlu	
Ve znedar	:	Cemil Koçhisarlı	
Öğretim Müdürü	:	Rahip İlyas Çankaya	(Metropolit)
Öğretim üyesi	:	P. Cebra il Aydın	(Hori episkopos)
Öğretim üyesi	:	P. Samuil Akdemir	(Hori episkopos)
Öğretim üyesi	:	P. İbrahim Aksan	(Hori episkopos)
Öğretim üyesi	:	Rahip İbrahim Türker	

Bu yönetim kurulunun fahri ve şeref başkanı sayın Metropolit Hanna Dolapönü'yü de rahmetle anıyor, duası bizimle olsun....

1963 yılında Mor Filuksinos Hanna Dolapönü Manastır talabaları ve idare Heyetin arasında.

DEYRULZAFARAN MANASTIRI 20. ASIRDA

Deyrulzafaran manastırını, zaman zaman sürüncemelere maruz kalmış, üzücü olaylara sahne olmuştur. Ancak Türkiye Cumhuriyeti kurulalı bu yana daima özgürlüğe ve rahata kavuşmuş, devletin kutsal kanunları doğrultusunda mutlu bir yaşam sürdürmüştür. Kanunlardan yararlanan manastır, zaman zaman onarılmış, yenilenmiş, bazan da müstemiliyatına da ilaveler yapılmış, sâkinleri ise, vergiden muaf tutulmuştur. Devletin en kritik zamanında bile askeri işgalden uzak bırakılmış manastır, geçici işgal edilmişse de, üst makamlardan gelen özel emirlerle hemen tahliyesi cihetine gidilmiştir. 1915 yılındaki üzücü eylemlerin ızdırabından korumak için özel bir güç ile korunmuş olması, tüm Süryani toplumunun sonsuz şükranlarına şayan ve unutulmayan bir hatıradır. Manastırın en parlak zamanında Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının laiklik ilkesi teminatı altında rastlayan bu zamandır. Bu vesile ile manastırımızı bu şekilde özgür yaşatan ve ayakta tutan Yüce Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Aziz Milletimiz daima yaşasın. Bu gibi inayetler elden geldikçe, Biz ve cemaatımız bu kutsal müesseseyi korumayı bilmektir. Bunun için manastır ziyaret eden sayın Cahit Ortaç, Deyrulzafaran hatıra defterinde "Deyrulzafaran sakinleri, bu mahedi güzel ve itina ile korumaktadırlar. Tarihi eserlerimizi Deyrulzafaran gibi korumalıyız". tavsiyede bulunmuştur. 14-10-930 tarihinde Manastır ziyaretıyla onurlandıran Genel Kurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak ise, hatıra defterindeki uyanları şöyledir: "Ruhani okulunuz hocasızlıktan dolayı kapandığı malumdur. Dışardan ruhani getiremeyeceğinize göre, ruhani okulunuzu yeniden korumağa çalışınız, tüm dini ihtiyacınızı Türkiye içinden temine çalışınız", buyurmuşlardır.

Bu öğüt kültürümüze ışık tutacak şekilde değerlendirmek gerekirse, Bu tarihi esere kalben ve canan sarılarak, korunmasını Allah'tan, destek ve himayesile ayakta tutmayı da, yüce Devlet ve milletimizden beklemek en doğru umud ve temennimizdir.

Patrik Bitrus 4. (1872 - 1894)

Patrik Abdullah (1906 - 1915)

Patrik Yakup 11. (1847-1871)

1601), Temataos Riskallah (1601-1610) Diyonosiyos Murat 1697, Temataos İsa (1718-1740), Kurilos Cercis (1740-1747) 2. Kurilos Cercis (1747-1768), Ethenesiyos İlyas (1790) Julios Abdullahat (1824-) Ethenesiyos Yusuf gerrum (1825) Kurilos Yakub Gebro (1836-1838), Ethenesiyos Estefan Şedde (18467, Kurilos Cercisabdunnur (1867-1908), Ethenesiyos Tuma Kaser (1908-1912), İyevennis Yuhanna (1923-1929), Rahip Hanna Dolapönü (1947-1969), Rahip Cebrail Allaf (1969-1984).

- 26- İğnatıyos Mette 1817
- 27- İğnatıyos 5. Cercis 1836
- 28- İğnatıyos Abdunnur 1839
- 29- Deyrulzafaran metropolidi Grigoriyos behnam 1846
- 30- Patrik İğnatıyos 2. İlyas 1847
- 31- Midyat Metropolidi Filiksinos Zeytun 1855
- 32- Maden Metropolidi Diyonosiyos Behnam 1879
- 33- Patrik İğnatıyos 4. Bitris 1894
- 34- Patrik İğnatıyos 2. Abdulmesih 1915
- 35- Genel Metropolit Kurilos Cercis 1917
- 36- D.Bakır Metropolidi Diyonosiyos Abdunnur 1933
- 37- Mardin Metropolidi Filiksinos Hanna Dolapönü 1969

Bunlardan başka tarihçelerine rastlanmadık bazı zatlar da vardır, ancak Deyrulzafarana bağlı olan Mardin ve Kefertüt'e gelip giden Episkoposların listesini de burada geçirmekte yarar vardır. Mardin çevresi bazan Dara, Kefertüt, bazende Tilbısım Rasulayın ve Haburla birleşiyordu. Mardin toplumu, Hıristiyanlığı M.S. 2. yüz yılın ortalarında kabul etmiştir. Episkoposluğa da M.S. 4. yüz yılın ortalarına kavuşmuştur. İlk Episkoposluğuna Hristofor atanmıştır. Daha sonra adı bilinmeyen bir Episkopos M.S. 545. Basil (607), Daniyel (615-634), Bakısyanlı Gabriyel (634-667), Yuhanna (667-670), Kuryakos (670-680), I. Hananya (680-684) Serkis (698), Kostantin (724), Serguno (752-769), I.Bulus (769-792), 2. Hananya (793-816), I.I.İğnatıyos (816) Yuhanna, 2. İğnatıyos, 2. Yuhanna, 3.İğnatıyos, Bitris, I. İyevennis, 2. Basil, 2. İyevennis, 2. Bulus, Grigoriyos, 3. Basil, 3. İyevennis şavol, 4. Ci İğnatıyos, 5. İğnatıyos, Abbas oğlu 3. Basil, 3. Yuhanna, 4. Yuhanna, (1125-1165) Ethenesiyos Kandesı (1177-1184), 5. Yuhanna Modyono (1190-1191), İbrahim (1191-1193), Grigoriyos Yakup kandası (1194-1199) 4. İyevennis (1199-1207) İbrahim (1207-1210), Thodosiyos (1210-1216), Madenli 6. Yuhanna Ahrun (1225-1231), 7. Yuhanna (1209-1280), 6. İğnatıyos Binvahip (1287-1293).

Bu tarihten itibaren Patriklik merkezi kurulan Mardin, patriklik sistemi ile yönetilmeye başlandı. Ancak bazı zamanlarda Patrik vekilliklerle yönetildiği de görülmüştür. Bunlar ise şöyledir:

Mansuratlı Diyoskoros Behnam (1508-1528), Diyoskoros Hidayetullah Nurettin (1528-1556), Temataos Tuma Nurettin (1572-1591), Patrik Davut şah öğrencisi Rahip Abdullah (1591-

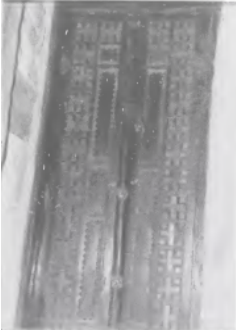
DEYRULZAFARAN MANASTIRINDA GÖMÜLÜ DİN ADAMLARI VE BUNLARIN ARASINDA BULUNMUŞ ATALARIN ADI.

Manastırın kurulalı bugüne dek, içinde gömülü çok değerli din adamlarının içinde, Profesörü, doktoru, Patriği, Metropolidi, rahibi ve sair sığata haiz kişilerin var olduğu kaydına rastlanmıştır. Adı ve tarihçesini tesbit edilmiş olanlar şöyledir:

- 1- Manastırın kurucusu, Mar şleymun M.S. 396-450.
- 2- Mar Evgin ile on yaşındaki öğrencisi.
- 3- Manastırın yöneticilerinden, papaz Bulus ve papas Eliye MS. 520
- 4-On iki bin azizlerin kemikleri.
- 5- Mardin Metropolidi I.Hananya M.S 684
- 6- Mardin Metropolidi 2. Hananya
- 7- Doğu mafıryani 2. İğnatiyos
- 8- Mardin Metropolidi 4. Yuhanna
- 9- şamişat Metropolidi Yuhanna Siman
- 10- Patrik 5. mar İğnatiyos M.S. 1333
- 11- Mar İğnatiyos İsmail (patrik) 1366
- 12- Mar İğnatiyos şahap (patrik) 1381
- 13- Mar İğnatiyos 2. İbrahim (patrik) 1412
- 14- Mar İğnatiyos I. Yeşuh (patrik) 1421
- 15- Mar İğnatiyos Halef (patrik) 1482
- 16- Mar İğnatiyos I. Behnam (patrik) 1454
- 17- Mar İğnatiyos Yuhanna (patrik) 1493
- 18- Deyrulumur manastırın metropolidi Yuhanna görgis 1495
- 19- Patrik İğnatiyos I. Davut 1519
- 20- Patrik İğnatiyos I. Abdullah 1557
- 21- Nutfo manastırın Metropolit Juliyos Bibiyanos 1637
- 22- Patrik İğnatiyos 2. Cercis 1708
- 23- Kudus Metropoliti Grigoriyos Cercis 1773
- 24- Patrik İğnatiyos 4. Cercis 1781
- 25- Mafıryan Baseliyos Bişara 1795

Deyrulzafaran Manastırı, zaman zaman onarım gördüğü gibi, hayırsever kişiler tarafından da müstemiliyetine yeni ilaveler de eklemişlerdir.

Manastırın 2.ci katını, meşhur mimarlardan Amsih Asse tarafından inşa edilmiştir.

Manstırdaki Meryemana kilisesinin Mazbahı.

Manastır kilisesindeki Patrik Mekanın kürsüsü.

Manastırın kilisesindeki sağ tarafta ahşaptan yapılmış eski kapı.

Manastır kilisesinde sol taraftaki eski Patrik vekilin kürsüsü.

manastır ile bahçe arasındaki geçidi, araba ile gidebilecek bir hale getirmiştir.

18- 1934'de ölen Rahip Sait, harcadığı çaba ile manastırın güzel bir şekilde sokarak, Bağ bahçelerini gelir kaynağına dönüştürmüştür.

19- 1935-1941 Manastır reisi Rahip Abdulmesih Dolapönünün de manastırda kalan anormal yerlerini onarmış, akar suların yataklarını temizletmiş, dış kapının bitişiğindeki su havuzunu yaptırmıştır.

20- 1942'de, Rahip Hanna dolapönü (Metropolit) cemaatin katkısıyla bir yıl önce yanan kilisenin motifli mihrabını, yontulmuş nakışlı taşlarla monte ettirmiştir. Monte eden ustalar da şunlardır: Yusuf Garzelo (Mardin), İbrahim Gazze (Mardin), Melke Abrohom (Midyat) ve İlyas Barsomdur.

21- 1945'de Mardin Valisi Sayın Cavit Kınay da, manastırın Mardin genel caddesine başlayan bir otomobil yolu açmıştır.

13- Nisan 1952 tarihinde T.B.M.M. Başkanı Sayın Refik Koraltan, Bayındırlık bakanı sayın Kemal Zeytinlioğlu ile bazı millet vekillerinin katıldığı bir heyet, Deyrulzafarana resmi bir ziyarette bulundular. Süryani cemaatını temsilen bir konuşma yapan Dış Tb. Sabri Aslan, konuşmasında "manastırın turistik bir merkez oluşunu dile getirmiş, araba yolunun şöşe olması için ısrarda bulunmuştur". Bayındırlık bakanı ise, bu talebi uygun karşılamış, bu yolun çok acele şöseye dönüştürülmesi için ilgililere emir vermiş ise de, ancak 1954 yılında Vali sayın Muhsin Gökkaya zamanında tamamlanmış olan bu yol, büyük bir törenle hizmete açılmıştır.

23- 1952-1969 yılları arasında Manastır müdürlüğünü yapan sayın Rahip Cebrail Allaf ve sayın Rahip İlyas çankaya, zaman zaman kayde değer bazı onarımlar yapmış yeni ilaveler de manastıra eklemişlerdir.

Hele 1969'dan bugüne dek Manastır Müdürlüğünü üstlenen Sayın Rahip İbrahim Türker, Manastırın her yönüyle geliştirmiş, bir banyo, mutfak, mutfak içindeki yemek masasının etrafı mozaikleri, manastırın alt kısmındaki Rahiplere ait odaların onarımı, taşıt araçlar için garaj, manastırın aşağı avlularının betonarmesi vesaire gibi yeni ilaveler getirmiştir ki, manastırın, elektriğiyle, suyu ile, temizliğiyle ve düzeniyle bir cennet parçasından farksız kılmıştır. Hele manastırda telefon kurulması ile burada eksik kalan ihtiyaçları karşılanmış oldu.

6- M.S. 1728'de yıkılmağa yüz tutmuş kürsü (makam) kilisesinin kubbesi ile mihrabı Patrik İğnatiyos Şükrâllah tarafından onarılmıştır.

7- 1772-1775 yılları arasında yine Patrik İğnatiyos Cercis tarafından kayda değer bir onarım çalışmasında, manastırda yeni bazı eklemeler olmuştur.

8-1810'da Patrik Mette tarafından, dış avludaki odalar inşa ettirilmiştir.

9- 1853'de, Patrik 2. Yakup (1847-1871) Midyat metropoliti Filiksinos Zeytun'un yardımıyla 70 bin maden kuruş ile bahçedeki Ayvan ile pınarlı havuzu yaptırılmış, aynı tarihte manastırda küçük bir basın makinesi de hizmete girmiştir.

10- 1871'de İbrahim Şemsinin katkısı ile Manastırdan kesilen akar suyu, akar hale getirilmiştir.

11- 1872-1874 tarihlerinde, Patrik 4. Bitris cemaattan topladığı iki bin altın yardımı ile manastırın çevre duvarlarını onardı. İngiltere kraliçesi Viktorya tarafından da kendisine hediye verilen matbaa makinesini de manastırda kurmuştur.

Bu tarihten sonra manastırda yapılan yeni onarım ve inşaat tarzı Mardin Süryanilerinden Abdulmesih Ahmar dakno adlı kişi tarafından yapılmıştır.

12- 1903'de Patrik 2. Abdulmesih, Manastırın kubbeli kilisesinin orta mihrabının motifini, tahta, alçı ve çamdan oluşan malzeme ile dekore etmiş kilise içinde ataların mezar kubbesini, avlunun zemin katını da sarı taşlarla döşemiştir.

13- 1905'de Patrik vekili Mar diyonosiyos Behnam tarafından manastırın kuzey yönü onarılmış, eğitim ve öğretime de bir okul kurulmuştur.

14- 1907'de Patrik 2. Abdullah üst avlunun sağlı sollu çıkış merdivenlerini taştan yaptırmış, duraklama yapan basın makinelerini çalışır hale sokmuştur. Bu basın makinelerinde, Süryanice, arapça kilisenin ilmi ve dini kitapları bastırmıştır, yanı sıra da Hikmet dergisi adlı aylık dergiyi de yayınlamıştır.

15- 1917'de, Patrik 3. İlyas Şakir tarafından, mar Hananye kilisesi mihrabını batıya doğru büyütmüş, kiliseye kadınların oturmak yeri için iki loca eklemiştir. Ayrıca da manastırın batı yolundaki yokuşunu da vasıtaların geçebileceği hale getirmiştir.

16-1921'de Manastır müdürü rahip İlyas Koro da manastırın üst kısmını taşlarla döşemiştir.

17- 1929'da, Mardin valisi sayın Tefrik Hadi Bavsall da

DEYRULZAFARANDA YAPILAN ONARIM YENİ KURULUŞ VE YAPI İŞLERİ

Deyrulzafaran manastırı. zaman zaman maruz kaldığı akınlara, üzücü baskınlarından doğan yıkımlar, muhtelif zamanlarda hayırsever ve yapıcı kişiler tarafından onarılmıştır. Bu hususta çaba harcıyanların isim ve tarihçeleri şöyledir:

1- Manastırın yıkık sur ve duvarları, M.S. 1250-1256 yıllarında Savur ilçesi Killit köyündeki Mar Abay manastırının Reisi, Hamdan oğlu Rahip Musa tarafından onarılmıştır.

2- Manastırın Doğudaki beden kısmı, M.S. 1290'da Sarraf Ebulhasan tarafından verilen yüz dinar ile yapılmıştır.

3- Timurhanın M.S. 1396'da ikinci akınıyla hasar gören manastırın bedenleri, odaları, tapınak kapıları ve diğer onarım işlerini de Garip oğlu Patrik İğnatios İbrahim'in sattığı kitap bedeli ve cemaat katkıları ile toplanan elli bin dinarla yenilenmiştir.

4- M.S. 1484-1493 yılları arasında Şeylillah oğlu Patrik Yühanna, tarafından, manastıra bazı odalar ilave edilmiş, bozulan su kanalları onarılarak yeniden hizmete açtırılmış, bağ ve bahçeler de düzenlenmiştir.

5- M.S. 1576-1591'de Patrik İğnatios Davut Şah, manastırın bazı yapılarında onarım yapmıştır. Zamanla ihmala uğrayan Deyrulzafaran Manastırın yıkılmağa yüz tutmuş, doğu duvarı ile bazı müstemilyatını M.S. 1660 yılında, manastır reisi Metropolit Diyonosiyos Debbağ, onarımına kalkmışsa da, mali imkânsızlığı yüzünden başarılı olamamıştır. Ancak manastırın çiftçilere ve bekçilere bırakarak başka bir yere gitmiştir. Bundan sonra Patrik 2. Cercis manastır yönetmenliğini üstlemiştir. Patrik Cercisin çalışkanlığı ve çaba harcaması sonucu, manastırın duvarları, yıkılan kuzey yönü ile Seyde kilisesinin yıkılmış bölümü, Kürsü (makam) tapınağı ve odalarda onarılarak eski değerlerine kavuşturulmuştur.

vardır. Bu kemikler ise, Mar Abhay manastırından getirildiği söylenmektedir. Bu kilisede yalnız Mar Bitris, mar Bulus, Mar Abhay, Mar Kiryakos, mar Aday ve Mar Abay anma günlerinde yanısıra kilise takdis pazarında da kutsal Ayin uygulanmaktadır.

6- Deyrulzafaran bahçesi ve Ayvanı: Manastırın doğu Güney yönünde 300 Metre uzaklığındaki bitişiği bahçesi vardır. Bu bahçe ile Rahip ve manastır sâkinlerinin sebze ihtiyacını karşılanıyordu. Bahçenin bitişiğinde (doğuda) 60 M² şeklinde yüksek çok cazip bir ayvan bulunuyor. Bu ayvanın baş tarafında kurulu bir havuz'a akan pınar kanalı vardır. Bu su ile bahçeyi ve diğer araziyi sulamağa yeterli olmamakla beraber akıntısının sathı olması nedeniyle bu su ılık olur. Ayvanın yapısı 1853 yılında Patrik 2.Yakup tarafından olmuştur. Bu ise Midyat Metropoloti Mar Filiksinos Zeytun'nın cemattan topladığı yardım ile yapısı tamamlanmıştır.

Manastırın dış görünüşü.

dır, Güney ve kuzeyde ikişer, batıda bir ve en büyük kapıdır. Bu kapı üzerinde de Profesör Mar Balay'ın şiirlerinden ve peygamber Davud'ın kitabı ayetlerinden oyulmuş yazılar vardır. Bu kilisenin eski duvarları, Hz İsa Mesih, dört İncillilerin, manastır içinde gömülü bulunan aziz Mar Evgin kemik motifleriyle süslü iken, geçmiş uzun zamanın rutubetten bozguna uğramış bu tablolar, 1903 de Patrik 2.Aabdulmesih'in burada yaptırdığı badana ve sıva onarımı sonucu tamamen kayıp olmuş, izinden bile rastlantı kalmamıştır. Ancak Güney yönünde 270 cm. uzunluğunda, 66 cm. enliğindeki yenileştirilmiş Mar Hananyanın portresi sağlam kalmıştır. Kilisenin Güney Batı köşesinde kurulan iç merdivenlerle yukarıya çıkılır. Silindir biçimindeki bir çan kulesi göze çarpıyorsa da, eskiden beri harabeye dönüşen bu kulenin üstü, 1878 tarihinde Maden Metropolidi Mar Dyonosiyos Behnam Keyyelin yardımıyla yeni bir kubbeye dönüştürülmüştür.

4- Ataların mezarlığı: Mar Hananya kilisesinin Güneydoğusunda yüzeyi 40 M² li "azizler evi" adıyla tanınmış yüksek kubbeli bina ataların mezarlığıdır. Bu bölüm, tarihi manastirle bağlıdır. Kubbenin dış kısmı, Patrik 4. Bitris tarafından 1884 de yenileştirilmiştir. İçinde 7 mezar vardır. Bu manastırın Patriklik merkezi olduğundan bu güne dek, ön cebhedeki üçü patriklere, diğer dört mezar ise, Metropolitlara ayırt edilmiştir. Patriklerin Güneyindeki mezar üzerine mermerden büyük bir taş üzerinde "1708 de Patrik 2. Cercis, 1894 de Patrik 4.Bitris'in vefat tarihi" yazılıdır. Metropolitların kuzeyindeki mezar üzerinde ise, "1846 da Deyrulzafaran manastırın Metropolidi Mar Grigoriyos Behnamın vefatını bildiren yazı vardır. Diğer mezarlarda herhangi bir yazıya rastlanmamıştır. Bu tapınakta her pazar gecesinin yatısı namazı da kılınır.

5- MAKAM VEYA KÜRSÜ KİLİSESİ: Seyde kilisesinin üst kısmında kurulmuş olup, 63 M² lik bir tapınaktır. M.S. 1696-1699 yıllarında Sansinod'un toplanma yeri olarak Mar Bitris adına izafe Patrik 2.ci Cercis tarafından inşa ettirilmiştir. 1772 de Patrik 4.Cercis, 1830 da Patrik 5.Cercis tarafından da onarılmıştır. Mihrabın baş yönünde elçi Petros'ın, İsa Mesih'e olan imamı. Petros'u nasıl azarlandığını gösteren incil ayetleri vardır. Mihrabın ortasındaki taşın çok eski bir zamandan muhtemelen İsa Mesih'in zamanından kalma olduğu rivayet edilir. Tapınağın kuzey tarafında "burada ise azizlerin kemikleri konulmuştur".. diye batı süryani harfleriyle yazılmış bir yazı

Manastır kilisesinin iç kısmı ve yeni mazbah.

Abahatların mazarlığın dış kubbesi.

DEYİR BUHRE VEYA MAR İSTEFANOS MANASTIRI: Bu manastır da Deyr Seydenin kuzeyinde ve vadisi semtinde kuruludur. Çok eski olan bu manastır, görölmeye değer eski bir tapınaktır. Burada yaşam sürenlerin geçimini de, Binebil, Rışmıl, süryani köylüleri tarafından karşılanıyordu.

Manastırın iç manazarası ve yukardaki Mor Yakup manastırı.

DEYRULZAFARN MANASTIRI'NIN ÇEVRESİNDEKİ MANAŞTIR VE TAPINAKLAR MERYEMANA VE AZİZ TEODOROS TAPINAKLARI:

Dey-

rulzafaran manastırının kuzeydeki yüksek bir dağda kayalar içinde koyuludur. Manastıra 1 km mesafededir. Eskiden Deyrulseyde ve Nutfo adıyla anılan bu manastırda bakire Meryem ve şehit Mar Theodoros adlı mabet vardır. Bu manastırın kuruluşu Deyrulzafaran kuruluşundan daha öncedir. Rahip Sait 1905-1936 yılları arasında burada ikamet etmiştir. Bağlarına sarf ettiği emekten başka 1905 de de iki oda buna eklemiştir. Bu manastır sakinlerinin geçimini de Kalıtmara köyü süryanileri tarafından karşılanıyordu.

MAR YAKUP MANASTIRI: Deyrulzafaran manastırın kuzeyinde 1 km. uzağındadır. Bu manastır eskiden Arur adıyla bilinmişse de, Seruçlu Mar Yakup'un adıyla dönüştürülmüştür. Bir çok küçük odaları, alt katta büyük, üst katta küçük olmak üzere iki kilise iç içedir. Bunlar ise 1-2. asırda inşa edilmiş olup kaya içine oyulmuştur. Bu manastırın son yöneticisi ise, Rahip Şamun Naşifgildi (1917). Geçimi de manastırın özel arazisi ile Göllü'deki Süryani cemaati tarafından karşılanıyordu.

MAR İZOZOİL MANASTIRI: Mar Yakup ve Seyde manastırları arasında kalan çok eski bir manastırdır. M.S. 4.cü asrın başından itibaren Şamişatlı Şehit Mar İzozoil ismini taşımıştır. 18. yüzyılın sonuna kadar içinde bazı rahipler mevcuttur. Geçimleri ise, Mansuri köyü Süryani cemaati tarafından sağlanıyordu.

MAR BEHNAM MANASTIRI: Mar Yakup Manastırının kuzeyindedir. Çok eski olduğu, kaya içine oyulmuş bulunan kuruluşundan bellidir. 1885 yılında burada var olan rahiplerden Miştelî Yuhannanın adı geçmektedir.

MAR YUSUF SOVMAASI: Mar Yakup Manastırının Güneyindedir. Bu da, diğerlerde olduğu gibi, kaya içine oyulmuş, bir mağaradan ibarettir. M.S. 17. asra kadar burada yaşayan kişiler vardı. Hirin köyünden Abdulhay, Abdulazim ve Abdulezel adlı üç rahip, burada barınan son kişilerdir. Hirin köylüleri, buradaki oturanların geçimini üstleniyordu.

DEYRULZAFARAN MANASTIRI PATRİKLİK

MAKAMI SEÇİLMESİ

Süryani Kadim patrikhanesi, zaman zaman üzücü akınlara sahne olmuş, yer değiştirme zorunluluğu duymuştur.

M.S. 1034 tarihinde D.Bakır eyaleti yö. etimine sığınmak üzere, Malatya'dan D.Bakır'a gelen Süryani Patriği Mar Diyonosiyos Yahya, arasıra Deyrulzafaran manastırını ziyaret etmeyi adet edinmişti. II. asra kadar bu geçici ziyaretler devam etti. Bu tarihten itibaren Manastır bir ara duraklama kayıtlı olarak, parlaklığını kaybettiğini görülmüştür. Bunun yegane âmili, ya bir üzücü akına maruz kalması, yahut da dirayetli yöneticilerden yoksun kalmasıdır. Nihayet M.S. 1125 tarihinde Mardin Metropolitliğine atanan Mar Yuhanna'nın gayret ve çabaları sonucu, Deyrulzafaran manastırını onarılarak, yeniden canlanarak bünyesindeki rahip sayısı 60'a yükselmiş, eski değerini de kazandı.

M.S. 1166 yılında 2. Kılıçaslanın yakın dostu Malatyalı ünlü tarihçi Patrik Mihail Rabo'nin Patrikliğe taktisi töreni bu manastırda uygulanmıştır. Diyarbakır Metropoliti Diyonosiyos Yakup'un törende yaptığı tarihi konuşma, «M.S. 969 yılında Antakya'dan Malatya'ya göç etmek zorunda kalan Patrikhanenin, ilerde bu manastıra taşınabileceğini», içeriyordu: Bu hayal M.S. 1293 yılında gerçeye kavuştu şöyleki: "M.S. 38-43 yılları arasında Antakya'da kurulan ilk Hıristiyan kilisesinden getirilen mukaddes taş, Deyrulzafaran manastırına konuldu. Bu taş üzerine kubbeli bir tapınak yaptırılmıştır". Bu tarihten itibaren burası temelli olarak Süryani Kadim Patrikhanesi haline gelmiştir. Bu durum 1932 yılında ulu önder Atatürk'ün yakın dostu, Atatürk'ten taltif ve takdir gören sayın Patrik İlyas Şakir'in vefatına kadar sürdü. 1933 yılında yapılan Patriklik seçimi sonucu, Suriye'nin Humus kenti Metropoliti sayın Afram Barsom'ın Patrikliğe atanması ile Deyrulzafaran manastırındaki Patriklik makamı geçici olarak Suriye'ye geçmiştir.

çıkıştır. Bundan sonra da aynı çabayı sürdüren Mar İğnatiyos ve maiyetindeki rahip kadrosu ile manastırda kurduğu zengin kütüphane ile manastırın, ilim ve kültür yuvası haline getirmiştir.

M.S. 9-10 yüz. yılları Manastır, en parlak dönemini yaşamıştır. M.S. 860 da vefat eden ve kayde değer eser bırakan İlahiyat Profesörü Dara Metropolit Mar Yuhanna, bu manastırın yetiştirdiği ünlü bir kişidir. Aynı zamanda Malatya'nın Cobas yakınındaki Serciyiye adındaki Manastırın yapı işlerini uygulayan Ezerbeycan Eşnevanlı Rahip Gayosöye yardımında bulunan Mantık ve doğa bilgileri,dalında eşsiz sayılan ilim adamlarından Nuh, Severiyos ve Emmanuil adlı rahipler de, M.S. 958 de Deyrulzafaran manastırını yüksek öğretim üyeliğine atanan seçkin kişilerdir. O çağdan bugüne dek eserlerin bulunduğu kültürel hazine adlı kitaplıkta 10-12 asırda Süryani (İstrengeli) yazısı ile ceylan derisi üzerine yazılmış, motifli resimlerle süslü en kıymetli İncillerden biri de burada mevcuttur. Bundan başka daha nice eski kitaplar vardır ki, bunlar da Manastırın zengin kütüphanesini bir kat daha değerlendirmektedir. Bu kütüphane ise, Mardin Kırklar kilisesinde olup, Yüce Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından şimdiye kadar korunmuş ve korunmaktadır. Süryani Türkler, her zaman olduğu gibi bu vesile ile de Türkiye Cumhuriyeti Devlet ve Milletine minnettardır.

Mardin «İl yılılığı»kitabında, Deyrulzafaran Manastırın 5.ci yüzyılda doğunun Üniversitesi olmuş ve ilk tıp fakültesi burada kurulmuş olduğu yazılmaktadır. Fakültenin yeri halen bütün canlılığıyla bu binanın müstemiliyatında bulunmaktadır.

Deyrulzafaranın tarihi önemini tanıtmak için Turizm Bakanlığı tarafından yayınlanan broşürün yanısıra Horipiskopos Cebrail Aydın (kitap yazarı) tarafından da basılan «Tarihte Mardin» adlı kitabında da kanıtlamaktadır.

Bugün Manastır müdürü sayın Rahip İbrahim Türker'in yönetimindeki acizeler yuvası, öksüzler kampı ile temiz ve bakımlı olan bu manastır, görülmeye değer tarihi ve turistik bir yerdir. Bu turistik yerin herkes tarafından takdir ve teşhir edilmiş olduğu da, Manastırın hatıra defterindeki ziyaretçi zevatlara ait intibalarının belirli yazıları, fotokopisini ile anlamlı belgelerle kanıtlıdır. Ünlü ziyaretçiler ve anıları bölümü, bu belgelerin bir kısmını içermektedir.

MANASTIRIN KURULUŞU VE ADI

Deyrulzafaran Manastırı: M.S. 4. yüz yılın sonlarına doğru kurulmuştur. İlk kuruluş yeri kabu kısmının gizli tapınak yerinden başlar. Diğer bölümler ise, daha sonra değişik tarihlerde kurulmuştur.

KURUCULARI: Muhtelif kişilerden oluşmaktadır. İlk olarak Mar Şleymun adındaki bir rahib'in adı ile tanınmıştır. Mar Şleymun, Doğu'nun tanınmış simalardan biri olup, İncil'i müjdeleyenlerden Mar Evgi'nin rahiplerinden Mar Binyamin'in ve şagirtelerinden on yaşındaki bir çocuğun kemikleri, Nusaybin yakınlarındaki özel manastırından getirilerek Deyrulzafaran'a gömülmüştür. Bu sebepten dolayı buraya Mar Evgin manastırı da denilmiştir.

Yine, bu yörede zafaran adlı bitki çok yetiştirildiği için manastırın yapı sıvasında kullanılan zafarana' İzafe Deyruz zafaran adı ile adlandırılmıştır. M.S. 793 yılında onarımı Mardin ve Keferüt Metropolidi Mar Hananya tarafından yapılarak takdis olunan Deyrulzafaran manastırına «Hananya adı da verilmiştir.

Ayrıca Mardin Metropolidi Mar Yuhannanın (M.S. 1125-1169) ruhbanlıkla ilgili yazdığı manastırın yasasında:«Burada gömülü 12 bin aziz erenlere izafe, 12 bin aziz manastır adı verilmiştir.

M.S. 493-518 yılları arasında bugün Mar Hananya adı ile tanınan manastırın kubbeli kilise kısmını, Şüfni oğulları mimar kardeşler Süryani Teodosi ile Teodori tarafından yapılmıştır.

M.S. 607 yıllarında Manastır, İranlılar tarafından yıkılmış, sâkinleri bir ara dağılmışlarsa da, çağın Mardinli bilgin Keşiş Aday'ın bir kitabesinde, «M.S. 640 tarihide manastırın mamur olduğu, içinde de rahip bulunduğu», yazılmaktadır. Ayrıca zaman zaman manastırın bir kısmı harabeye dönmüş, bağ bahçeleri de bakımsızlıktan yok olmuşsa da, M.S 793 de Mardin Kefertüt Metropolitliğine atanan Mar Hananya, yeniden onarımında başarılı olmuş, çabaları sonucu manastırı, ilim, ahlak yuvasına dönüştürmüştür. İçindeki rahiplerin adedi de 80'e

Manastır kilisesinin Çan kubbesi.

Eski yapıda, çeşitli devirlere ait üç ibadethane vardır. Bunlar ise M.S. 4. Asıra aittir. Bu asırdan kalma mozaikler, mihraplar, motif özelliklerini aynen korunmaktadırlar.

Etrafı yüksek dağlarla çevrili Manastır, her tarafında çok eski uygarlığa ait mahzenler, burçlar bulunmaktadır. Ayvanlar ile çevrili Manastırın ortasında geniş çapta eski yapı iki adet derin kuyu vardır. Manastırın sakinleri su ihtiyaçlarını dışardan gelen akar suyun doldurduğu bu kuyulardan karşılamaktadırlar.

Manastırda zaman zaman ilave ve onarım yapıldığı da görülmüştür. İlerde bunların tarih ve yapılış şekli özel bir bölümde gösterilecektir. Bunların içinde güzel yapılı olan bölüm, Patrik, Metropolit ve Rahiplere ait odalardır. Tapınaklarında ise, alt kattaki kiremitten olsun, iri yontma taştan olsun, kurulan kuruluş yapısı, çok eski bir yapı oluşunu kanıtlar. Bu 2. bölümün eni 63, uzunluğu ise 71 metredir.

Manastır, genellikle Dünya Süryanilerinin ve özellikle Türkiye'de yaşayan Süryanilerin kutsal Kâbesi olmuş, muhtelif dallardaki bilim ve din adamlarının öğretim ve eğitim yuvası haline gelmiş, ihtiyaçların, öksüzlerin sığınağı ve yurdu da olmuştur.

DEYRULZAFARAN MANASTIRI COĞRAFİ DURUMU:

Yukarı Mezopotamya'nın en önemli tarihi eserlerinden biri olan Deyrulzafaran Manastır, Mardin kentinin 5 Km Doğusunda kurulmuş olup tüm Dünya Süryani Kadim (Ortodoks) toplumunun dini merkezidir. Başlık ve bahçelik bir bölgede kurulmuş olan Manastırın, güney kısmı hariç diğer tarafları dağ ve tepeciklerle çevrilidir.

Bugüne dek gelmiş geçmiş Süryani Kadim Patriklerinden çoğunun mezarlarının özel bir yerde korunmuş olması, 1600 yıllık tarihi olan Manastıra en önemli özelliklerinden birini kazandırmıştır.

36 adet Süryani Metropolit ve Patriğin mezarı yanısıra, genel bir mezarın içinde gömülü 12 bin aziz erenlerin kemiklerinin de burada bulunduğu dair kayıt mevcuttur. Bundan dolayıdır ki bir zamanlar bu Manastır, 12 bin aziz Manastır diye de adlandırılmıştır.

Yapısal bakımdan Manastır iki özellik taşır.

- a) Eski yapı
- b) Yeni yapı

PATRIK MAR İGNATİYOS İ. ZEKKA AYVAZ'IN KISA BIOGRAFISI

Fazilat sahibi sayın Patrik İ. Zekka Ayvaz, 1933 yılında Irak'ın Musul kentinde doğdu. İlk öğretimini Musuldeki Mor Toma kilise okulunda gördü. Daha sonra Mor Afrem Theoloği Seminerine girdi ve 1954 yılında, İlahiyet Felsefe, Tarih, ve kilise hukuku yanında Süryanice, Arapça ve İngilizce dillerinden diplom aldı. 1957 yılında rahiplik mesleğine terfi edildi. Patrikhanede 1960 yılına kadar sekreter olarak çalıştı. 1960 yılında Amerikanın Newyork Episkoposluk kilisesi genel kolejinde Theoloji eğitimini yaptıktan sonra, Newyork Üniversitesinde iki yıllık Felsefe ve ilahiyet ihtisası yaptı. 1963 de Musul Metropolitliğine "SEVERİYOS" unvanı ile takdis edildi. Daha sonra 1969 yılında Bağdat ve Basra Başepiskoposluğuna atanan Mar Severiyos Zekka, Bağdat'ta "Irak kültür akademisi" üyeliğine ve Irak Süryani lisanı ve kültürü Akademisi başkanlığına da getirildi. Bu meyanda Metropolit olarak da Dünya Kiliseler Birliği merkez komitesi üyeliğine seçildi. İsveç şark Enistütüsü fahri doktorasını alarak, yine Viyannedeki Pro'Oriente teşkilatı şeref üyeliğine seçildi. Ayrıca 1976 Avrupa Süryani cemaatımızın yönetimini de üstlendi. Kiliseler aralarındaki muhtelif toplantılara Süryani kilisemizi temsilen katılıyordu.

Rahmetli Patrik 3. Yakupdan boşalan Patriklik makamına 11.7.1980 tarihinde toplanan Sansinot (Ruhani yüksek meclisi) tarafından oy birliğiyle Patrik seçilerek, 14.9.1980 pazar günü her taraftan gelen Süryani mensubu ve sivil eşhas yanında bütün kardeş kiliselerin başkan ve temsilcilerinin katıldığı parlak bir törenle "Mar İgnatıyos Zekka Ayvaz" adıyla Süryani Kadim (Ortodox) Antakya ve bütün doğu patrikliği yanında, bütün dünyadaki Süryani toplumun dini riyasetine takdis edilmiştir.

Patrik Mor İgnatıyos İ. Zekka Ayvaz, pek çok meziyetinin yanında, yüksek bilgisi, kültürü, zekası ve tevazuü ile gönülleri fetheden bir kişiliğe sahip, Süryanice, Arapça, ve İngilizce lisanlarına bi-hakkın vakıf bulunmaktadır.

Moran Mor İnatıyos Zekka Ayvaz I.
Süryani kadim Anatkya ve bütün doğu Patriği.

1982 Sayın Süryani Patrigi Moran Mor ignatijos Zekka I.
T.C. Cmhurbaskanı sayın Kenan Evren'in ziyaretinde

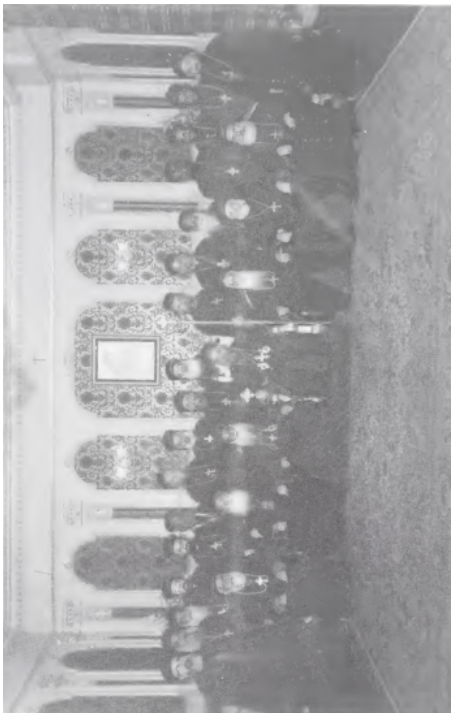

1919. Süryani Kadim Patriği İlyas Şakır'ı Deyrulzafaran makamında hükümet erkânı tarafından ziyareti esnasında. Sağda. Patrik İlyas, Kenan Paşa, Mutasarrıf Zeki Bey, İstanbul Padişah Sarayı teşrifatçısı Fehim Bey ve askeri erkân.

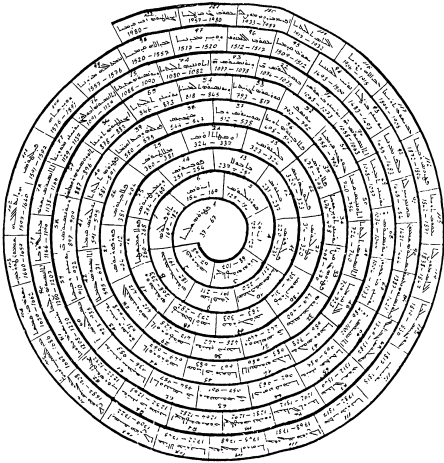

Süryani Kilisesi, Mukaddes Sinados Abahetleri (1983)

Süryani Kilisesi'nin Dünyadaki Abrasiye Metropolitleri (1980)

TARİHİ ÇİZELGE

M.S. 37 yılında Patriklik Makamını Antakya'da kuran, ilk Patrik adını taşıyan Resullerden Mor Bitris'den başlamış, çağımızın Antakya Patrikliği'ni deruhta eden sayın Mor İgnatıyos I. Zekka Ayva' ise, Patriklik sırasında 122 adedini koramaktadır. Simdiye dek gelengiden yasal patriklerin, yukarıda gösterilen daire çizelgesinde sırası ile yerlerini korumuşlardır.

Bu tarihi çizelge, DEYRULZAFARAN Manastırı Patriklik Kürüsündeki asıl çizelgenin süretidir.

ÖNSÖZ

3. Asırda kurulan Süryani Kadim topluluğunun dini merkezi ve kutsal Kâbesi sayılan ilim ve din yuvasından oluşan Deyrulzafaran Manastırının tarihçesi adlı kitap, Metropolit Hanna Dolapönü tarafından 1955 yılında basılmış ve yayını müteakib kısa sürede tükenmiştir.

Bu Manastır ziyaret eden turistler, Manastır tarihi ile ilgili bilgi edinme özlemini duyarak, bunu manastır müdürü sayın Rahip İbrahim Türker'e iletiler.

Sayın İ.Türker ise bu konuda İstanbul Süryani Kadim kilisesi yönetim kurulunun destek ve yardımını istedi.

Sayın yönetim kurulu, kitabın yeniden derlenmesi ve hazırlanmasını benden istediler. Ben ise teklifi olumlu karşılıyarak memnuniyetle kabullendim. Konu ile ilgili araştırmalar yaptım. Kitabın aslına sadık kalarak ancak günümüzde yaşanan bazı olayları da objektif olarak bu kitaba eklemekte yarar buldum.

Bu kitabın ziyaretçilere, Manastırın tarihçesi ile ilgili bilgi vermesi yanısıra bundan sağlanacak gelirin de Manastır sâkinleri ihtiyaçlarına harcanması, benim için en büyük mutluluk kaynağı olacaktır.

Kitabın ülkemiz turizmine katkıda bulunacağı ve kutsal yapıtlarımızın tanıtılmasında yardımcı olacağını temenni eder, bu çalışmamda bana yardımcı olan ve bu eserin basılmasına katkısını esirgemeyen İstanbul Süryani Kadim Yönetim Kuruluna sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

HORİPİSKOPOS
Cebrail Aydın

A few words

This book called "The Brief History of the Deyrulzafaran Monastery" is written and published on request of the visitors of the monastery. The monastery, being a scientific and religious center, is at the same time the sacred patriarchate and the gathering place of the Syrian Ortodox community established in the 4th century.

The visitors, seeking to obtain information on the monastery, mentioned this to Reverend İbrahim Türker, the director of the monastery. So Rev. İ. Türker asked help and support from the executive committee of the Istanbul Syrian Ortodox Church fund. The executive committee in turn asked me to prepare this book. I accepted the proposal with pleasure. I made the necessary research and prepared the book for print in a short time.

The book contains information on the history of the monastery. The income to be obtained from its sale will be used for the needs of the residents of the monastery, which will be the greatest happiness for me.

I hope the book will help giving information on our sacred works and be of assistance in our country's tourism.

İstanbul, 1984

Cor-Episcopose
Cebrail Aydın

ذوق صلیح و سلیح مدرسه

آج کل کے عوام پر ہمارا حصہ ہے ان
کو عزیز بنا لیں اور ان کو سزا دے سکیں۔

و دیکھو
ت. ق. از ۱۹۱۸

DEYR'ULZAFARAN

Antakya Süryani Ortodoks Kilisesi
Eski Patrikhane Merkezi

Yazan:
Horiepiskopos Gabriel Aydın

BAR-HEBRAEUS VERLAG

7585 PK Glane/Losser Glanerbrugstr. 33 Holland

Tel. 053.61 47 64

המשנה המשנה

מה שהזמנתי ואלהי מה שהזמנתי

